

Zestiende verhaal

Overgangsvrouw

(wat een vrouw. Ze begint de dag met liggen, dat doet niemand hier.)

.

Deel één

Fragment

(dat zich dwingend aandient. Van een verhaal is nog geen sprake.)

1

Hij woekert en woekert. Ondergronds. Dwars onder paadjes heen. Het dondert hem niet. Hij vervlecht zich met de asterwortels. Hij sluit de primula's in. Hij slurpt de teer-tengere lelietjes van dalen in zich op. Wat een rotplant hier in mijn tuin. Wat een rotplant ondergronds. Stevige wortel boort zich baan met duizend zijworteltjes. Naar boven, naar opzij, naar omlaag. Zo tentakelt de guldenroede zich een weg door mijn tuin. Wat een rotplant. Rotplant. Neem me niet kwalijk indianen. Heilige guldenroede voor okergele verf. Sorry, neem me niet kwalijk. Jullie hebben hele hectaren grond tot jullie beschikking en ik alleen maar dit afgemeten stukje en als ik hierop die guldenroede zijn gang laat gaan, dan heb ik zo meteen niets meer dan dat.

Ik schrijf om tot mijzelf te komen.

Ik ben in mijn afgemeten tuin. Ik ben in de mij toegemeten ruimte. Ik heb de omheining zelf aangebracht. Dikke oude stammen. Dunne stammetjes. De oude stukken zijn aan het vermolmen. Ik hoef er bij wijze van spreken maar een vinger naar uit te steken. Er lijkt nog verband in de stam. Er is geen verband meer. Ik stap per ongeluk iets te ver achteruit - hak van de laars tegen stam, stam valt uiteen. Ligt daar. Valt niet bijeen te harken. Het weegt nog minder dan piepschuim, dit okerbruine binnenste van de stam. Stukje omheining is al kapot. De verse dunne stammen omheinen nog intact. Gewichtig en wel. Samenhangend en wel. De oude stukken stam laat ik liggen zolang het kan, ik kijk wel uit om er nog tegenaan te stoten.

Ik schrijf. Buiten ruist de wind, het is begin mei en ik schrijf om tot mijzelf te komen. Ik zoek de kern van waaruit ik de beide geliefden tegemoet treed. Ik ga met de één mee en ik ga met de ander mee en nu ben ik mijzelf kwijt en ik ben vroeg opgestaan om te schrijven; laat het uit mij, razen. Uit mij. Uit mij. Wazig kijkt de maan naar binnen met afgeknabbelde rechterkant. Ze kijkt naar binnen. Ik laat haar kijken, zo heb ik mij de plek gekozen. De maan beweegt uit de omlijsting van mijn raam. Wat dan nog? Ik verzet mijn stoel en de maan kan mij weer zien.

Gisteren. Ik ben in mijn tuin. Wat ik zie is een massa stelen die overal in mijn tuin de kop op steken.

Hoelang heb ik al niet meer geschreven, ik ga er bijna aan dood. Buiten klinkt geruis en voor de maan gaat dunne bewolking. Wind zwelt aan. Intermediair zegt dat maan en aarde in scheve baan staan. Intermediair zegt iets over de samenstelling van planeten. Samengekomen afgekoelde brokstukken van reeds gevormde moleculen. Waterstof. Helium. Dusdanig afgekoeld dat leven kan ontstaan. Planeet aarde dusdanig op de zon gericht, dat leven ontstaat. Uit waterstof en helium en zon ontstaat leven. Organische stoffen. Ik schrijf mij tot leven. Ik schrijf mij tot standpunt. Ik schrijf mij tot uitgangspunt. Fluwelen wolken bovenlangs de maan. Laten haar waterig zichtbaar. Zonbeschenen deel laat rechterkant in duister. Maan is rond, rechterkant is rond, doch zie ik als afgesneden. De ronding mist een stuk. Als de maan uit mijn raam verdwijnt, wel, daar is iets aan te doen. Ik ga verzitten. Aan die afgebeten rechterwang doe ik niets.

Ik ben in mijn tuin. Mijn tuin baadt in zonlicht. Vier mei. Vier mei.

Geruis zwelt aan. Het is ochtend. Het is heel vroeg. Ik kan niet slapen en ik pak leeg glad wit papier en ik pak mijn pen en ik zet mij in de maan onder wijdopen raam en ik schrijf, het tolt in mijn hoofd, ze sleuren mij hierheen, ze sleuren mij daarheen, nee, het gaat subtiel. Stil. Ondergronds. Ik richt mij naar de één en ik buig mee en beweeg mee en ik richt mij naar de ander en ik buig mee, beweeg. Wie ben ik dan nog zelf? Wanneer kom ik tot mijzelf? Welke tijd is er voor mijzelf? Welke lege tijd is voor mijzelf? Wind zwelt aan, ik hoor duizend gerichte luchtdeeltjes. Het is mei en de winterskeletten zijn bladgetooid - zo soepel nog en dun - en dat ruist in mijn oor. Wind heb dank. Slapeloos uur heb dank. Ik schrijf om tot mijzelf te komen. Mijzelf vangt aangezwel van wind op. Mijzelf ziet maan geheel in dons verdwijnen. Aan oog onttrokken. Evenwel zichtbaar waar ze zich bevindt. Al wat buiten ontloken is, vormt een koor van wind. Zwelt aan, neemt af. Blaadjes aan dunne beweeglijke steeltjes laten zich bespelen en ik - gelukkige - vang op.

Ik ben in de tuin. Gisteren. Ik buig mij over de grond. Er zijn hakken om te wieden, maar wie zo nauwkeurig wil zijn, maakt de aarde grofweg los en steekt haar hand in de grond en trekt het onkruid uit met wortel en al. Ergens begin ik, geeft niet waar. Er is tijd. Alles komt aan de beurt. Ik steek mijn hand in aarde en ik trek uit en er zijn nieuwe uiteinden. Wat een wortelgewoeker van de guldenroede. Hoelang heb ik hem zijn gang laten gaan? Mooie bloemen in de nazomer, langdurige bloei, lieflijk geel. Kan wel zijn. Ik baan mij een weg ondergronds. Ik hak stuk. Ik trek tevoorschijn. Ik leg bloot. Ik gooi weg. Ik hark alles bijeen. Ik breng het naar de composthoop. Eerst ben ik nog van plan om grote stukken te laten staan, maar nee mooie guldenroede, als ik jou je gang laat gaan dan zie ik de anderen niet meer. De kleinen. De diversen. De enkelingen. Ook hen wil ik in mijn tuin. Onoverschaduwde. Onverborgen. Onverstikt.

Stille vroege morgen en papier en pen en ik schrijf mij tot leven. Wat moet ik aan met overdaad aan stelen, wat moet ik aan met beide geliefdsten als ik niet weet wie ik ben, als ik niet weet wie het is die mijn huid begrenst. Ik eis op. Lege tijd. Open raam. Pen en papier. Ik schrijf mijn oren tot horens en achter de wolken daar weet ik de maan en buiten mijn huis daar is mijn tuin. Ze ligt er schoon bij. Ze ligt er zandig bij. Ze ligt er drooggebleekt bij. Er zijn lichtgroene bijna verstikte

plantjes aan het licht gekomen. Alle wortels herademen. Stil strekt de tuin zich uit binnen de omheining van stammetjes.

Deel twee

Fragmenten: P en M en ik.

(waarin de twee geliefden - P en M - geïntroduceerd worden. Van een verhaal is nog geen sprake. Vage opzetten doorzweven het hoofd. Bijvoorbeeld: de vrouw beschrijven door de ogen van de twee mannen. Afwisselend. Zodat we twee vrouwen te zien krijgen in plaats van één. Of: dezelfde ontmoetingen beschrijven door de ogen van de man en van de vrouw. Of: de mannen beschrijven door de ogen van de vrouw. Werelden van verschil. Vage opzetten, maar het borrelt al. Begin dan maar, introduceer P en M maar vast.)

1

(P)

Hoeveel rugknokkels heeft een mens? Zijn rug is op z'n langst. Hij zit op de matras. De rug is een boog. De botten steken wit uit. Mijn vinger gaat van bot naar bot. Naar bot. Naar bot. Omgekeerde bruggetjes. Dalen van huid. Droge beddingen. Mijn vinger dwaalt.

Ik kom vanmorgen binnen met de koffie en hij komt overeind. Trekt T-shirt over zijn hoofd. Schuift billen één voor één uit onderbroek. Twee hoopjes zwarte kleding. Zo weet ik dat hij wil vrijen. Eerst mijn koffie. Met zachte slurpjes drinken. Terwijl de merel naar binnen zingt. Terwijl de lucht blauw is deze dag.

Ik lig. Hij zit naast mij. Mijn vlakke hand dwaalt over zijn rug. Hoeveel rugknokkels heeft een mens?

Hij ligt op mijn buik. Mijn buik is een zachte kloppende vlakke voor zijn hoofd. Zijn armen liggen tegen mijn zij. Hij zet de lijn van mijn lichaam voort. Hij proeft van mijn geslacht. Niets is zachter dan een mondbinnenste. Het is net zo zacht als mijn opening. Ik weet niet meer wat daar van hem is en wat van mij.

Hij komt omhoog geschoven. Hij veegt zijn mond af aan mijn buik. Hij legt zijn hoofd tegen mijn schouder. Zijn geslacht is in mij. Hij kan allang uitbarsten, maar hij gaat uit mij. Gaat naar omlaag. Maakt één lang lichaam van twee lichamen. Zijn mond tegen mijn geslacht is de verbinding.

Hij die weer omhoog komt maakt mijn oorschelp nat. Hij maakt mijn hals nat. Hij komt in mij klaar en glibbert uit mij en zit gehurkt in de lucht. Onderbenen op matras, hoofd tegen mijn buik. De lucht is blauw. Nog steeds.

Wie het eerst op moet staan, maakt voor mij nieuwe melk warm en brengt de koffie. Ik hang tegen drie kussens. Met een stuk krant. Ik houd de krant naar het licht. Of zal ik ontbijt maken voor hem? Ja. Ik stap uit bed. Ik smeer een boterham met kaas. Ik snijd drie sinaasappels open. Ik draai ze over de pers. Vol glas. Ik vis er twee pitten uit.

2

(M)

Ik begin maar. Ik begin maar waar mijn lippen zijn. Kleine kusjes op zijn schouder. Naar het midden. Lippen nat maken. Dan weer kusjes. Honderden. Van de borstkas over zijn buik. Weg dekbed. Ogen dicht. Lichaam ineenvouwen om mijn gezicht naar omlaag te dragen. Behaard rondom geslacht. Behaarde bovenbenen. Heel even zijn huid loslaten, mijn lippen bevochtigen. Lippen terugplanten.

Zijn geslacht groeit vol. Is vol als ik zoen. Ik zoen langs zijden, ik zoen langs gladde uiteinde. Zijn huid ruikt schoon. Zijn geslacht smaakt schoon. Geluid uit zijn keel. Zijn hand glijdt over mijn rug, reikt tussen mijn billen door. Doet mij uitbarsten.

Gekraak van rubber. Uitgerekt rubber veert terug. Hij komt in mij. Hij komt langzaam. Verdomde stroeve condoom.

'Pijn,' zeg ik.

Langzamer. Heel heel langzaam. Het tast wat het tegenkomt: dichtheid, ineengerimpeldheid.

Millimeter-geopen. Ge-ontvouw.

Wat open is, is open. Wat open is, is soepel. Waar hij op stuit, ligt verder weg.

Nee, hij hoeft niet aan te komen met glijmiddelen. Al zou hij alle drogisterijen aflopen voor het natuurlijkste middel dat er bestaat, nee. Droog is droog. Droogte hoort bij condoom. Droogte hoort bij overgang. Ik gehoorzaam deze droogte.

3

(P)

Regen. Veel wind.

Ik lig tegen jou aan gisteravond. Wat ik voel is een zij, een schouder, benen. Ik kan niet voelen wie jij verder bent. En het strelen, het vrijen, wordt dat in gang gezet? Wacht jouw ziel -oftewel

hetgeen in jouw botten huist - daarop? Wenst mijn ziel - die in mijn botten huist - deze beweging met jou? Ja. Ze wenst. (krabbelbriefje. Snel in zijn jaszak. Hij doucht.)

4

(M)

Het is een ronding van ledematen daarna. Er is veel ruimte tussen de ledematen. Hij zit op de matras en ik buig me naar hem over en ik leg mijn hoofd tegen zijn midden en hij legt zijn handen op mijn rug. De binnenzwevende lucht draagt onze ledematen losjes.

Als mijn mond begint te evalueren, zegt hij 'ssst, niet uitleggen,' en zo legt mijn hoofd zich weer neer, geeft zich over aan de lucht en aan zijn huid, rust in de hoek van zijn lichaam. Mijn neus raakt zijn zachte buik, mijn jukbeen ligt tegen zijn behaarde midden.

5

(P)

...Vóór ons ligt: langer licht, warmere zon, zaad dat in de grond ontkiemt en tot massief leven wordt. Suizende wind. Wat een zegen om niet compleet nergens te zijn als we het hebben over M en jou en mij. Ik zit bij wijze van spreken wel zo ongeveer 'in de aanslag' als ik jouw vragen beantwoord, maar er kan tenminste gezegd en gevraagd worden. Ik wil niet in de valkuil komen van lief/niet lief, meer/minder. Jij bestaat voor mij. Hij bestaat voor mij. Het vereist een soort permanente verheldering in mijzelf, het gaat niet vanzelf. Je zou kunnen zeggen een soort Krishnamurti-oefening. Buiten begint een merel, ik luister, de wereld is groot... (uit brief)

6

(M)

'Ik haat condoom,' zeg ik. 'Condoom is gemeen, condoom vertraagt, condoom is rubber vel en blijft rubber vel. Rubber vel produceert geen vocht. Alle vocht moet uit mijn eigen holte komen, gemeen condoom.'

'Nee, ik haat niet,' zegt hij.

'Ik wel. Ik verlang jou levend.'

7

(P)

...Winderig buiten. Herfstig geluid. Afstand is afstand en in bed pak ik jouw hand, laat ik jou in elk geval letterlijk voelen gisteravond. Meer is het niet en minder is het niet en wat zou ik? Zo zeg ik dan maar tegen mezelf. Vogel fluit. Buiten begint de dag. De vogels zijn wakker en in mijn keel is een krop... (krabbelbriefje)

8

(M)

Daar daar daarheen wil mijn hoofd. Het bukt. Het bergt zich. Altijd buik, tegen jouw buik, hart klopt. Hier hier hier blijven. Duister omgeven. Kloppend levend hart van jou. Ik herschep mij duistere toestand waarin ik niets meer weet. Jouw hart klopt, levende aderen trillen van doorgepompt bloed. Ik hoor het dwars door jouw buik heen, mijn oor in, mijn hoofd in. Zwart duister waarin ik wil zijn, maar alweer maak ik me zorgen: hoe zal ik lief zijn voor jou, nu ben jij aan de beurt...

Nietsvermoedend laat je mij rustig liggen, schenkt mij deze duistere ruimte tegen jouw buik, wilt mij er zelfs nog wel bij omarmen. (briefje voor zijvak schoudertas. Hij doucht.)

Deel drie

Verhaal

(waarin een kind te voorschijn komt. Eensklaps dit opgedoken kind dat verbindt.)

1

De sokjes zijn geel. Ze draaien in het rond. Ze verdwijnen achter het hoge gras van de berm en ze komen te voorschijn. De grassen hangen over het zandpad, zwaar van dauw. Ze strijken langs de benen boven de sokjes. Beter gezegd: het kind stuurt de fiets er langs. Heen en weer over het pad opdat ze wordt geraakt. Sterker nog: het kind steekt een been uit naar de graspluimen. Lichtste bloeisel plakt op blote natte benen. Zo nadert ze het gehucht.

De bungalow is het eerste huis van het gehucht. De voordeur is naar binnen gebouwd. Hoe moet het kind dat zeggen. In de inham staat een ligstoel. Elke morgen ligt de vrouw daar, half in het huis en half er buiten. Ze vangt de zon. Op haar gezicht en op haar handen. De rest is in twinset en lange broek en sokken gehuld.

Nog een paar huizen. Daar is haar school.

2

Ik lig hier languit op de stretcher. M stapt in zijn auto. Lawaai van de motor, stank van de uitlaat, dan gedraai van wielen. Ik zwaai nog. De bomen staan bladstil.

Hoe diep komt hij in mij, hij raakt mijn keel. Keel en vagina als één plek.

Dat kan niet. Het zijn twee plekken. Daartussen zit de romp.

Toch raakt mijn keel als hij stoot.

Onmogelijk. Onmogelijk, zó lang is zijn geslacht niet.

Weet ik ook wel. Toch voel ik mijn keel.

Ik lig op de stretcher en hij is onderweg naar zijn werk en mijn vagina is nog als rondom zijn geslacht en mijn keel is nog als aan het eind van zijn geslacht.

Vannacht. Eerst is de keel losjes lichtjes aan de oppervlakte. Ze komt steeds dieper te liggen. Ze volgt het uiteinde van zijn geslacht. Tot op de bodem van mijn vagina.

Ik lig hier op de stretcher. Mijn werk komt straks wel. Geritsel van blaadjes. Er steekt een wind op. Ik vis mijn vest van de grond en ik steek mijn armen er in.

3

De boom laat rijpe kersen los in de nacht. Het kind doorzoekt het gras in de morgen.

Dan pakt ze de fiets uit het timmerhok. Met één hand en met de andere elleboog.

Opa lakt hun fietsen en oma breit gele sokjes. De kamer en slaapkamer van opa en oma zijn aan de andere kant van de hoeve.

Bij rijpe kersen laat de pit los. Bij onrijpe sabbelt het kind. Ze kiest onderweg de kersen van onrijp naar rijp. De roodsten bewaart ze voor het laatst. Het kind fietst naar school met haar ellebogen op het stuur.

Daar ligt de vrouw. Ze heeft zich warm ingepakt. Ze draagt een vest en Noorse sokken. Haar ogen zijn dicht, haar handen liggen op de buik. Zij mag zelf weten hoe laat ze begint te werken. Ze zeggen dat het een geleerde vrouw is. Dat ze boeken uit het Frans vertaalt.

4

Of zou het daarvan komen? Van wat de keel verlaat? Van wat het gegrom daar in trilling brengt? Monotone hoge toon beweegt langs huid, is het daarvan?

Het is nog vroeg. Ik lig hier in alle vroegte. De vogels hebben zonbeschenen vleugelonderkanten. De duif fladdert blinkend en haar uitgespreide staartvleugels zijn doorzichtig. Haar massieve lijf zie ik bij wijze van spreken kloppen. Het wit van de hemel is gemengd met een zweem blauw.

Zo kan het ook zijn ja, dat ik al dagen een soort keelpijn heb vanwege het andere gebruik van de keel. Hoezo: ander gebruik? Anders dan wanneer ik spreek. Ik spreek genoeg, maar daar krijg ik geen keelpijn van. De woorden wonen op een bekende plaats in de keel: 'Goedemorgen.' 'Ik ga.' 'Hallo.'

Ook bladeren hebben lichte onderkanten. En ook een zwaluw scheert boven de zon langs. Vitragebruine vleugels. Massief zwart lijfje. Wat een strakke vlucht van de zwaluw, wat een peutergevlieg van de duif. Doorzichtige zwaluw blinkt in zon, hoe wit is de duif.

Zou het daarvan komen? Die keel van mij? Van die geluiden die M vergezellen? Zijn geslacht is in mijn vagina. Hij herneemt zich. Geluid uit mij. Lage toon zet in, vergezelt wie binnen komt. Hij gaat terug en ik haal verse adem. Nieuw geluid op uitademing, snel weer geluid want ik wil niet dat hij inzakt, dat hij het opgeeft, dat hij terugtrekt. Monotoon draag ik hem. Waar hij dieper komt zet mijn toon hoger in.

De zwaluw vangt van opzij, dus de zon moet geklommen zijn. Meerdere zwaluwen paraderen scheef boven mij, vogels van goud. Duif stijgt op, schudt licht uit. Blauwere lucht.

Geluiden die vergezellen. Is het daarom? Die schrijnende keel, al dagen.

5

Het kind zit naast vader. De kinderbijbel is van gelig papier. Vader leest voor. 'De wonderbaarlijke visvangst,' staat dichtgedrukt. De ogen van het kind gaan over de dunne letters onder de dikke regel. Een blokje letters is één woord van de vader. Wat het kind ziet betekent hetzelfde als wat uit zijn mond komt. Als ze tenminste op de goede plaats blijft met haar ogen.

Na het dankgebed schuift ze de stoel naar achteren. Ze zet hem tegen de muur. Ze zegt 'tjuus,' pakt haar windjack in de gang en loopt de zijdeur uit.

Het timmerhok staat open. Op de grond ligt zaagsel. Het timmerhok is een aanbouwsel van de schuur. Dwars door de stenen muur ruikt het kind de varkens. Ze pakt haar fiets uit het houten rek. De wielen drukken in het zaagsel.

Het kind loopt over het erf. Ze stapt op de fiets en draait de weg op. De weg is van zand. Het karregedeelte is breed. Dan komt er een strook met onkruid en witte paaltjes. Dan het fietsgedeelte. Dan de berm en dan de sloot.

Het is de juni en de berm staat vol met hoog gras. Het strijkt langs het been van het kind. Het strijkt langs de enkels van het kind. Er zijn geen gele sokjes meer die de dauw afketsen. De voeten van het kind zijn bloot in de sandaaltjes.

Als het geroezemoes van het schoolplein het kind bereikt, is ze bij het huis van de vrouw. De vrouw ligt half in haar huis en half daarbuiten. De stretchbroek sluit met bandjes om haar blote voeten. Bij de Spar zeggen ze dat ze heel beleefd is. Ze zeggen ook dat er vrouwen hier zijn die hetzelfde twinset hebben gekocht als zij. Dat je die niet bij Duthler koopt, maar bij Weenink.

6

'Of zullen we naar buiten gaan,' vraag ik.

Het is niet vaak zo. Het is maar één keer per jaar zo. Dat het de langste dag is en dat het nog zo zacht is 's avonds. De warmte kan dan wel door alle ramen naar binnen, maar dat is anders.

P gaat mee. Hij gaat zonder jas. Ik ga zonder jas. Hij steekt een sigaret op. Zijn dure overhemd verdwijnt in de linnen broek. Getuiste lippen rondom de sigaret. Magere lange man gaat naast mij over de zandweg. Hij blaast rook uit. Ik pak zijn vrije hand. Ik mag zijn hand wel in de mijne nemen, hij zal de mijne nooit in zijn hand nemen. Daar moet ik aan wennen bij deze man. Ik ken hem meer dan twintig jaar, maar daar moet ik nog steeds aan wennen. Losjes languit hangt zijn hand in de mijne gevangen.

Vier voeten gaan langzaam over het zand. Het is om te slenteren, zo zacht. Mijn lichaam hoeft zich niet te wapenen. Hij drukt zijn peuk uit in het zand.

De boerderijen staan roerloos. Aarde die zich uitstulpt tot muren en dak. Ik ben niet de enige die naar buiten wil vanavond. In hoeve na hoeve hebben ze gedacht: 'Laten we op de bank gaan zitten.' Ik steek overal mijn hand op.

'Moi,' groeten ze en ze steken ook hun hand op.

'Moi,' zeggen wij.

Het is zoals hij altijd zegt: 'Als ik met jou wandel, groet iedereen. Als ik alleen wandel, groet niemand.' Zo is dat. Hij is meer op zichzelf. Tegen mij is hij ook meer op zichzelf. Wel vindt hij alles goed. Hij heeft zijn hand in de broekzak gestopt. Ik haak mijn hand in de hoek van zijn arm. Dat vindt hij best. Al loopt hij het liefst los. Kijk maar. Ik haal mijn hand terug. Hij doet een paar passen naar opzij. De weilanden zijn vol hoog gras. Het heeft al vocht verzameld. Het komt mijn blote armen omzweven. 'Kil even.' Ik steek mijn arm weer door de zijne.

De zomeravond zet zich voort op de matras. Het dekbed kan achterop blijven. Hij ligt languit. Er hoeft geen kaars aan, geen lampje. Ik lig op mijn zij. Tegen zijn lichaam dat languit is. Er hoeft geen hartstocht te zijn. Mijn hand cirkelt over zijn voorkant. On-gedreven. Haastloos. Mijn hand is op zijn onderbuik. Ik kom zijn geslacht tegen, weet nu waar die zich bevindt, omzeil. Ik streef zijn benen, zover ik kan reiken.

Ik omvat zijn geslacht. Zijn hand gaat door de ruimte. Hij zoekt mijn hoofd. Hij streeft mijn haren. Ik heradem bij dit gebaar. Ik smelt. Tót deze uiting weet ik het nog niet: laat ik hem onverschillig? Indrukwekkender dan neuken is de hand als hij die naar mij uit steekt.

Op de stretcher is het deze morgen fris. Daar kleed ik mij op. Kleren genoeg. Ik steek mijn hand buiten de deur en ik kies. T-shirt plus vest? T-shirt? Dunne trui? Dunne trui vanmorgen. Deer Guy. Grijs-zwarte met witte driehoeken en rondjes. Precies goed. En aan P? Wen ik aan zijn beslotenheid?

7

Kind op fiets-met-belachelijke-verhoudingen ontwijkt vandaag het gras. Zwaar overhangende pluimen zijn nat. Kind gaat vandaag op blote voeten-met-slippers naar school. De slippers zijn eigengemaakt. Knip een zool van karton en krijg voor deze keer elastiek van moeder en maak vier gaatjes in het karton en haal het elastiek daar doorheen. Naai de uiteinden netjes vast. Klaar. Teenslippers.

De vrouw is uit haar huis gelegen. Kaki broek. Grappige trui. Hoe helder omljnd is ze vandaag. Hoe binnen de lijnen besloten.

Bij het schoolplein stapt het kind voorzichtig af. Klikklakklikklakklikklak... Dat wordt geen uitbundig gespeel vandaag. Evenmin uitgelach van andere kinderen. Alleen het kind van de Spar heeft echte slippers. De rest van de kinderen komt van zandgrondhoeven. Klikklakklikklakklikklak... Behoedzaam geloop van meerdere meisjes. Het kind heeft maandag de trend gezet.

8

'Hóe dan?' vraagt P. Het is gisteravond zomer. We wandelen waar de hei nog niet bloeit en waar de grassen lichtpaars zijn.

'Ik bedoel dat ik teveel naar voren zit als ik werk. Ik buig me over naar de toetsen. Ik zit als een kip met opgetrokken schouders. Jij niet?'

Nee, hij niet. 'Maar laat eens zien.'

We staan stil midden op de hei. Ik duw mijn hoofd schuin naar omhoog. 'Zo moet het. En naar zo gaat het terug. Overdreven gezegd zit ik zo.' Mijn hoofd staat scheef naar voren. Het knijpt mijn keel half dicht.

'Knik in je nek,' zegt hij. We lopen verder en ik proef de avondlucht met mijn nek. Ik duw haar zacht naar omhoog. De schouders gaan mee. Wijder uit.

'Ik ont-vergroeï.'

In bed sluimert begeerte in zijn lichaam. Niet dat ik er iets aan zie, maar ik voel het eruit zinderen. Wat daar ligt is meer dan ribben en ruggengraat en ledematen. Ik wacht.

Hij ligt op mij. Samen zijn we de helft langer. Hij proeft mijn borst. Hij pest mijn tepel. Hij schuift omlaag. We zijn twee lichamen lang. Zijn tong hoeft maar te beginnen. Wat klaar ligt barst los.

In de morgen breng ik koffie. Mager hoofd ligt in kussens te slapen. Oogleden vouwen zich ineen, ogen-tussen-spleten zien mij daar staan met koffie. Mijn natte haren gekamd.

Hij is in de auto. Ik lig op de stretcher. Hier her-begin ik de dag. Het Franse boek wacht wel. Ik verpest geen dág meer met kordaat gewerk.

9

Het dak van de schuur loopt door in een afdak. Drie muurtjes, twee ramen. Timmerhok annex fietsenhok. Binnen is de dikke-balken-werkbank ruwgevezeld. De vloer van het timmerhok wordt elk jaar hoger. Verse krullen krimpen in en conserveren voor eeuwig.

Het kind tilt de fiets achterwaarts over de drempel. Ze loopt over het erf naar het grintpad. Vandaag wind. Vandaag droge overhangende grassen. Gestreel tegen blote benen van het kind. Blote benen en blote voeten in leren sandaaltjes.

Tegen haar oorlel zit een geel bloempje. Boerenwormkruid-okergeel bloempje. Hoe blijft het daar zitten? IJzerdraadje door het bloemetje gestoken en om oorlel gedrukt. Dat blijft geen schooldag lang zitten.

De vrouw ligt met natte haren. Dat is alles wat het kind ziet. Ze is in gedachten bij haar oorlellen. Die moet ze aangespannen houden. Anders laten ze het ijzerdraad los.

10

Ik lig op de stretcher. M rijdt van mij vandaan. De wolken drijven precies de andere kant op dan gisteren. Ze drijven naar het oosten.

Het is na de nacht. Het is op de bank. Het is: mijn gezicht op zijn schouder, zijn gezicht op de mijne. Het is: armen die omhelzen. Het is: ogen die dicht zijn. Naar binnen gekeerd. Naar in de cirkel. Het is stil. Het is dat het stil is. Het is het besef: als ik nu íets zeg, verbreek ik. Als ik nu íets verklaar dan ben ik vervloekt. Het is het achterwege laten van woorden. Het is het scherpe besef iets te zullen verpesten als ik wat zeg. Het is het besef: als ik nú niet niets kan zeggen, wanneer dan wel? Twee hoofden tegen twee schouders en schouders die zich in ruggen voortzetten waartegen armen zijn neergelegd. Het is rond en het is stil.

Het is een wirwar van tekens waarop mijn stretcher staat. Verdorde bloemblaadjes zijn tegen de stoep gesmakt. En dode takjes van bomen. En zand, uiteengekringeld. Vannacht terwijl ik slaap draait de wind. Hij komt nu uit het westen.

11

Het kind herinnert zich niet anders dan dat het naast vader zit. Daar is haar plaats. Sinds mensenheugenis. Moeder zit tegenover. Ze voert de kleinste aan haar ene kant. Ze smeert voor de broertjes een boterham.

Moeder loopt naar de plank. Ze pakt de kinderbijbel. Ze legt hem bij vader neer. Het is een geel boek met een draderige rug. De bladzijden zijn van dik papier. Het kind zit rechtop en draait haar hoofd naar het boek. Ze leest mee wat uit vaders mond komt.

Vandaag moet haar broertje het laatste woord zeggen. Ieder vouwt de handen en sluit de ogen. Na 'amen' schuiven alle stoelen naar achteren. 'Tjuus.'

Het kind stapt in de gang en pakt haar windjack. Ze loopt door het washok. De zijdeur staat open. Het gras is zijknat maar de lucht is zwoel. De jas kan weer open.

Bij de volgende hoeve kruit Gert van de Bosboom zijn melkbussen naar de weg. Altijd de laatste van de hele buurt. 'Maaaain,' zegt hij tegen het fietsende kind. Kan het nog slomer?, denkt zij.

De vrouw ligt uit haar huis. Ze draagt een witte jurk. Haar armen en benen zijn bloot. Ze ligt nog stiller dan anders. Ze lijkt een klomp aarde in vloeipapier.

12

Mijn huis is leeg van hen. Hoelang is mijn huis leeg van hen? Dinsdag, woensdag, donderdag, dan zie ik P weer, vier etmalen is mijn huis leeg van hen beiden. Eveneens is het leeg van wind. De terrasdeuren zijn open en de ramen zijn open, niets dat met een ruk dichtvalt. Geen schoongeblazen huisbinnenste. Wel buitenlucht die naar binnen dwarrelt, zich mengt. Lucht die zich aandient. Geen lucht die zich opdringt.

'Hoe kun je dat met twee?' vraagt m'n zusje aan mij.

'Ik ben niet met twee,' zeg ik. 'Ik ben alleen. Ik ben alleen en dan met P. Ik ben alleen en dan met M.'

Ik bewaak dit alleen zijn. Mijn dochter is de deur uit. Ze is groot, mooi zo. Hoe kan ik uren broeden op een zin als iemand dichtbij is? Ik wil uren kunnen broeden op een zin. De kruidenier stoort hier niet bij, de postbode stoort hier niet bij. Wie mijn lichaam aanraakt stoort hierbij en wie mijn woorden wenst te horen.

De stretcher draagt mij. Het canvas zweeft ingenieus tussen het frame. De stretcher is breed. Sterke stof draagt mij. Ik ben wakker en ik lig hier. Ik lig half in mijn huis en half in mijn tuin. Ik doe een uur niets. Ik maak mijzelf nietig. Hoe kan vertalen wie vervuld is van zichzelf?

(Gistermorgen. Het is rond. Het midden is leeg. Hoofden en schouders vallen ineen en armen liggen op de anders rug. Het is rond. In het midden is het leeg. Wat normaal gesproken uit mijn mond zou komen laat ik binnen. Het lost daar op. Het verschrompelt tot niets. Het is rond van twee lichamen en daarbinnen is het leeg en ik laat er geen woord in terechtkomen.)

13

Wie elke morgen pannenkoeken bakt zoals de moeder kan toe met minimaal spekvet. Zij weet precies welke mespunt vet ze in de hete pan moet laten glijden opdat het beslag niet vast gaat zitten. De stapel pannenkoeken staat midden op de tafel. Ze zien er wittig uit. En niet: knapperig bruin, badend in het vet.

Het kind besmeert haar tweede met stroop en snijdt hem half door. Nog een keer half door. Ze pakt een stuk in de hand en neemt er hapjes van.

'Tjuus,' zegt het kind en ze gaat de keuken uit, de gang door, de deur op, het washok binnen. Ze haalt het niet in haar hoofd om de handen niet te wassen na het morgeneten. Dat hoeft moeder niet meer te zeggen. Evenwel: het zou bijna niet nodig zijn, zo schraal kan moeder pannenkoeken bakken. Het kind droogt haar handen af en loopt de zijdeur uit. Hoe zacht is de lucht die tussen de hoeven en de schuur hangt.

De vrouw groeit uit haar huis. Bij haar lichaam moet de lucht ophouden. Daar is niks ergs aan. De lucht is kalm van zichzelf en de huid van de vrouw is kalm van zichzelf.

14

Ik pak de telefoon op en ik druk M's nummer maar nee, ik druk op het blauwe knopje. Lampje uit. Ik bel niet. Wat gebeurt er als ik niet bel? Ik hoor zijn stem niet en ik ben niet in zijn oor. Ik laat mij niet horen. Ik ben niet onder zijn aandacht. Evenmin doe ik mezelf dit aan: dat ik hem door de telefoon hierheen wil trekken om in zijn armen te zijn en dat dit niet kan. Evenmin doe ik mezelf dit aan: de stiltes te moeten betalen.

Ik neem de telefoon in de hand en ik leg de telefoon terug op de stoep.

In de lucht blinkt een pluisje. De gierzwaluwen van het schoolgebouw zijn minstens verdrievoudigd. Laat ik dit ergens noteren: begin juli, jongen uitgevlogen. De hemel achter hen is strakblauw. De zon maakt hun vleugelpunten doorschijnend.

Het is vreemd leeg. Ik ben onwennig blij. Ik ben voorzichtig blij. Ik bel M niet en toch leef ik.

15

Het kind stapt in de warmte. Ze stapt uit het noordelijk koele washok met de roodcementen vloer. Buiten hangt dezelfde warmte als in haar slaapkamer. Ze wordt er vannacht wakker van en ze duwt de deken tegen de achterkant van het ledikant.

De katoenen rok van het kind is door moeder gemaakt. De stof heeft het kind uitgezocht. Okergele uitgeveegde blokken. Fel rode. Zacht gele. De rok gaat met de ene knie omhoog en dan met de andere. Het kind trapt zich vooruit over het fietspad.

Waar het gejoel van het schoolplein hoorbaar begint te worden kijkt het kind naar opzij. De vrouw ligt buiten haar huis. Ze draagt een wit hemd en een zwarte sportbroek. Hoort ze het gespeel op het schoolplein? Het kind denkt dat ze dat niet hoort.

16

Waardeloos. Mét dekbed te warm, zonder dekbed te koud. Ik geeuw. Het is ochtend en ik geeuw. Zaadpluis hangt uitvergroot naast mij. Mijn ogen staan in dikke wallen. En al die vogels met hun instinctieve gevlieg. Ze hebben geen gevoel. Zij hebben geen gevoel. Waarom meet ik mij aan hen? Ik ben geen instinctief dier meer. De hersentjes van de vogels dijen uit en dijen uit en de schedel groeit mee en hier zijn wij: de mens.

Waardeloos geslapen vannacht. Mét dekbed te warm, zonder te koud. Mét liefdes te warm, zonder te koud. Waardeloos geslapen en in alle vroegte lig ik op de stretcher. Zweet breekt uit mijn gezicht en het is pas zes uur. Waardeloze muggen vannacht. Mét dekbed geen muggen, zonder dekbed prooi voor muggen.

De wipwap van twee geliefden. Ene meer, ander minder, andere meer, ene minder; de woorden alleen al: 'de ene' en 'de andere.' Oogbollen bevinden zich in de wallen van mijn gezicht.

Vogels met vleugelpunten die zon vangen. Het lijkt hier wel de tropen. Het lijkt hier wel jullie andere land Afrika. Het is dan nu wel dagen achtereen warm kleintjes, maar zo ziet de wereld er niet altijd uit. Meestal zelfs niet. Dit is uitzonderlijk. Zijn jullie in deze zon uitgevlogen? Nou, als jullie denken dat het luchtruim altijd zo is, nee. Soms raakt het vol regen, onafgebroken. Soms vol windstoten. Of vol kou die je ineen doet krimpen. Nee nee, zo weerstandsloos als nu is het niet altijd, dus jullie zijn gewaarschuwd. Och zweef ook maar door en fladder je maar tot vaart en cirkel maar kluwentjes. Open je bek maar en vlieg, voedsel genoeg vandaag..

En al die bladeren die voor één seizoen te voorschijn zijn gekomen, ze staan maar stil. Geen zucht wind beroert hen. Steeltjes verbinden hen met de takken en zelfs deze dunne steeltjes zijn stokstijve lijntjes.

Het enige bewegende is een insect. Hij gaat van bloeisel naar bloeisel, hij waagt zich daarbuiten, doorvliegt de lucht. Waarom gaan insecten zo hoog als de zwaluwen? Daar valt toch niets te halen? Natuurlijk wel stomkop. Ze eten weer kleine insectjes. Hoog hoog vliegtuig verpest lucht met uitlaatgas. Mensenwerk. Kan wel laten zweven, maar verpest lucht, rooft gas uit de aarde. Zo doet de mens dat, die onder de schedel zulke grote weke kwabben heeft.

Wip wap wip wap. Zo is de orde waartoe ik mij veroordeel. Zo is de orde die ik aanbreng. Zo breng ik M en P onder. Deze morgen heb ik wallen onder mijn ogen en wallen opzij van mijn ogen. De vogels zijn een vliegend decor. De boom is doodstil decor. Wie ligt hier temidden? Wie noemt dit: 'temidden?'

17

Het kind woont in de hoeve. Er wonen grootouders in de hoeve. Er wonen ouders in de hoeve. Er wonen broertjes en een zusje in de hoeve. Negen individuen tussen vier muren en onder één dak. In het weiland twaalf koeien. En in de schuur vijf hokken met varkens en een kist met rode lamp voor de pasgeboren biggetjes. Er zijn twee grote hokken met kippen. Er zijn akkers.

De orde is van ijzer. De orde spreekt vanzelf. Negen individuen lopen gesmeerd. Hoe vloeiend. Als er gegeten moet worden in de morgen is iedereen op de plaats. Grootouders in eigen kamer, moeder en kinderen aan de keukentafel. Ze zitten. Precies op het moment dat de vader gemolken heeft en zijn handen gewassen en binnenkomt. Bidden. Eten. Niemand die tegelijk met de ander neemt. Voorlezen. Danken.

Buiten, eenmaal op de fiets, denkt het kind alle kanten van de wereld op. Er zijn geen vier muren en er is geen vader met ijzeren orde tegen wie de gedachten op zouden botsen. Het kind trapt zich lucht naar binnen en naar buiten en weer nieuwe naar binnen.

De schooljurk van het kind heeft duizend plooiën deze week. Haar zondagse jurk is schooljurk geworden. Hoe wijd valt de jurk rondom haar benen. Ze heeft zin om zich zo dadelijk op het schoolplein te laten zien. Om op haar hurken te gaan zitten en al die stof om zich heen te laten vallen. Thuis mag dat niet.

Ze doet het als het nog zondagse jurk is - het is op de deel, de vloer is zomers schoon en uitgestrekt en de zon valt door de raampjes naar binnen; ze zakt tot op de hurken om te zien hoe wijd haar rok is en dan komt vader de deel op: 'Doe niet zo ijdel.'

De vrouw ligt uit haar huis. Ze heeft een plaid over zich heen. Haar bruine voeten komen er onder vandaan. De deken ligt wanordelijk en ze is vergeten haar haren te kammen. Hoe kan iemand dat 's morgens vergeten?

18

Ik sluit de ogen. Ik doe de vensters dicht van mijn oogbollen. Geen kier meer. Grijs en bewegend gespikkel. Ik kijk tegen dichte oogleden aan. Ze zijn naar de oogbol gevormd. Ze zijn het negatief ervan - gerimpelde huid, ineen te vouwen en uiteen.

Ik blijf mijn ogen dicht houden. Het is niet egaal grijs. Spikkels licht. Bewegende. Groter. Kleiner. Paarse nevels door de spikkels.

De wind zegt mij dat er achter mijn oogleden iets is. Ik open mijn ogen. Ik deel de aardbol met de bomen, die ik zie bewegen. Massa groen ritselt aan takken. Massa groen wordt op de plaats gehouden door takken, boom neemt plaats in. Ik deel het luchtruim met de boom. Boom is boom. Mens is mens. Evenwaardige aardbewoners.

Ik doe mijn ogen dicht. De wereld eindigt bij de voorkant van mijn lichaam. De lucht vormt een doorzichtige mal van mijn voorzijde.

19

De fiets van het kind heeft een onevenredig breed stuur. Leunstuur. De ligstoel staat er. De vrouw is er. Gesloten ogen. Altijd de ogen gesloten. Ze is pardoes neergestreken in de bungalow, van de ene dag op de andere. Zoals de oom en tante van het kind, die ze op een morgen uit de slaapkamer van de broertjes ziet komen - zijn ze door de muren naar binnen gegaan? Ze hebben Amerikaanse kauwgum bij zich. Platte lange stukjes Chicklets in gekarteld zilverpapier.

Vanaf de eerste morgen dat ze hier woont, laat de vrouw zich zien.

20

Hoe dun is zijn lichaam, maar als dit toegankelijk is, verzacht zijn schouderbot onder mijn hoofd. In het grote bed nemen we weinig plaats in, maar daarvóór neemt P mij mee in de avond. We maken een ommetje. Een ommetje? In plaats van terug te keren neemt hij mij verder mee. Buitenkind dat hij is. Van zijn sjieke kleren trekt hij zich niets aan: 'Wil je door de berm of gaan we dwars door de maïs? Kom, dit loopt gemakkelijker.' Kaarsrecht pad tussen twee rijen maïs; stijve bladeren ruisen tegen mijn knieën.

'Wil je over het prikkeldraad of wacht, ik houd het voor je open, kom maar hier tussendoor.'

Maar door het weiland met de koeien en de stier ga ik toch echt niet. Voor geen goud. Hoe wit omrand is de vochtige bek van dat dier en hoe gekromd staan zijn horens, nee, al dartelt hij weg zo gauw wij dichterbij komen, ik ga niet door dat weiland. Dan liever hier langs de sloot al reikt het gras tot mijn borsten en al moeten mijn voeten zich een weg banen. Waar neemt hij me toch mee naar toe? Waar wil hij toch heen? Zo mager als hij is, zo onverstoorbaar uit één stuk is hij. Ik volg. In de hemel zijn wolken gedreven, hoe diep lijkt het uitspansel daarachter en hoe langzaam bewegen de wolken, blauwgrijs en lang gestrekt zijn ze.

Bij de kolk daar gaan we zitten. Wat uit de diepte komt gegroeid als riet, weerspiegelt omlaag. Wat grote kringen veroorzaakt laat zich niet zien. We zwijgen veel. We zitten op platgetreden kaalgevreten grond tussen de droge koeienflatsen. Hier zit ik met hem. Hier zit ik vanwege hem. Het is niet mijn keus om zover van huis te gaan. Ik ben iemand die eerder teruggaat, zeker nu het schemert.

'Kijk, jonge kieviten.'

Ik kijk. Deinende vlucht vogels. 'Hoor je dat het kieviten zijn of zie je dat?'

'Ik hoor niets. Ik zie het.'

Deinende vlucht wezens die een maand geleden nog niet bestonden.

Zijn mond voert vocht aan mijn geslacht toe, maar dat is nergens voor nodig. Er is zelfs teveel. Het loopt tussen mijn billen omlaag en bevlekt het laken.

Na het vrijen hult hij zich niet in alleenheid. Hij legt een hand op mijn arm. Hij legt een hand om mijn hoofd.

Ik lig op de stretcher. Het dunste vest is aangetrokken. Twijfelgeval. Nodig? Niet nodig? Ik lig hier en hij is vertrokken.

Het is vannacht en hij drukt zich in mij uit en dit is wat aan zijn lichaam gebeurt: het verandert. Het wordt van donker licht. Het wordt van opgesloten ontsloten. Het wordt van hoopje mens tot iemand die lacht en grapt.

Ik lig buiten. Hoe kan ik dit alles terugbrengen tot één woord: 'buiten.' Hoe kan ik zijn aanwezigheid noemen: 'hij heeft zich in mij uitgedrukt?'

21

Moeder heeft gelijk: 'Je hoeft geen jas aan.' Terwijl het vanuit het keukenraam wel herfst lijkt. Hoe zacht, denkt het kind als ze de hoeve uit stapt.

Ze ziet geen water in de sloot. Er zit wel water in. Het gras buigt over aan beide kanten. Het is uit de slootrand gegroeid en hangt naar binnen. Er groeien rode kattenstaarten uit de sloot. Er groeit tere valeriaan uit de sloot. Je ziet het water niet waar ze half in staan.

Het kind vraagt haar vader op een keer of hij weet hoe die bloem heet. Ze heeft het op een schoolplaat gezien: valeriaan. Vader weet het niet. Het kind weet iets dat de vader niet weet. 'Valeriaan,' zegt het kind.

Vader wordt niet boos en vader is niet verbaasd. 'O,' zegt hij.

Al voordat ze de namen van de bloemen kent, weet het kind waar wat groeit. Ze kent de plant al voor de bloei. Van wie ze dat toch heeft? De brede bocht van de sloot is dichtgegroeid met spirea.

De benen van het kind trappen de fiets voort. De lucht koelt haar huid niet af, noch verwarmt haar.

De vrouw uit het huis ligt kaal als een afzonderlijke bloem. Niets verheugends komt uit haar. Verdriet evenmin. Ze groeit als een plant uit het huis.

22

De nacht is diepdonker en de melkweg is een helder pad boven mijn huis.

'De mug die ik doodsla,' zegt M, 'zit vol bloed. Ben jij gestoken?'

'Ja.'

Hij wast zijn handen en komt terug in bed. Een laken is meer dan genoeg en op vrijen lijkt het niet. Hoe kan ik vrijen met wie zojuist een mug doodt? Evenwel moet de mug dood, anders drinkt ze mijn bloed. Zijn schouder is een zacht bedje voor mijn hoofd, altijd leg ik mijn hoofd daar neer; zijn arm komt mijn rug omvatten. Zo iemand is M. Maar is deze man mij nabij deze avond? Nee, hij is mij niet speciaal nabij. Wie zet zijn auto hier nu zorgvuldig op slot terwijl geen mens

die steelt? Wie pulkt er nu een schilrestant uit de aardappel? Wie heeft tenen met zulke lange nagels?

Zijn schouder is een bed voor mijn hoofd en al hebben we pas gedoucht, onze huid is alweer klam. Zijn huid is traag, zijn huid is wittig. Het omsluit wat daarbinnen is opgeslagen en zacht is onder mijn hoofd. Het is zacht tegen mijn borsten en zacht tegen mijn zij. Zijn huid omsluit traagheid, indolentie, in zichzelf gekeerdheid. Uit dit lichaam komen vanavond monotone woorden die hij amper loslaat. Het is een avond van: ogen dicht en gaan slapen. We kunnen heel goed in bed liggen en slapen. Heel gewoon. Of doen wij dat nooit? Nou ja, één keer moet de eerste zijn.

Ik stap uit bed en ik pak een glas water en ik wil over hem heen klimmen, terug naar mijn plek, maar ik verander van richting. Ik hurk en ik zoen zijn buik. Ik maak mijn lippen nat en ze bewegen over zijn buik. Ik zoen in het kuiltje. Ik zoen er omheen. Zijn buikharen maken mijn lippen droog, ik maak ze weer nat met mijn tong.

Hij streelt mijn zij. Hij doorvlijmt mijn tepel, het schicht naar mijn geslacht. Zijn hand zoekt mijn andere tepel, altijd zoekt hij ook de andere tepel.

Het is nog geen acht uur in de morgen en de zon bakt mij al en de wind verkoelt mij. Ik houd mijn buik onder mijn gestrekte handen. Ik kom nog niet in beweging. Ik ga van mijn bed naar hier. Hier lig ik verder.

Zijn teennagels die lang zijn, dat is misschien het ergste. Denk ik nog gisteravond terwijl ik in bed terugstap. Ik wil gewoon gaan liggen, maar ik ga er niet bij liggen. Ik hurk boven zijn midden en ik zoen en ik kom zijn geslacht tegen. Dunne sterke huid. Frisse geur. Rimpels onder mijn lippen. Mijn tong voelt rimpels en mijn tong voelt huid van pasgeboren uiteinde.

Ruimte in mond voor geslacht. Het zit op één plek vast aan zijn lichaam, verder zit het los. Het dringt in mijn mond en ik omvang hem; ik weet niet hoe ik moet doen, ik ben net te vroeg, ik ben net te laat, ik ga tegen zijn ritme in.

Hij zoekt mijn vagina, zijn vingers strelen. Ik weet niet waar ik moet zijn: hier waar mijn mond is of daar waar zijn hand is; hoe omgekeerd moet hij zijn arm houden en wat een chaos van lichamen wordt het.

Getrek van rubber. Het kletst tegen zijn geslacht. Ik haat rubber. Ik wil hem zonder rubber in mij, huid van klein dier, huid tegen huid, maar de zijne is met rubber bedekt. Hoe stroef is rubber en hoe gesloten is de doorgang van deze overgangsvrouw. Hij wacht. Hij komt zacht. Wat gesloten is, doet pijn. Hij komt er tegenaan. Pijn. Open. Pijn.

Eenmaal geopend, geen pijn. Tot nieuwe pijn. Hij stuit. Hij wacht. Hij komt zacht. Ik huil vanwege deze man die mij opent. Ik huil vanwege wat gesloten zou blijven als hij terug zou deinzen. Als ik zou zeggen: 'Weg jij, het doet pijn.' Ik zou nooit geweten hebben dat de pijn verdwijnt waar hij eenmaal is. Tot de volgende pijn. Ineengerimpeld, ineengedraaid. Hij raakt

aan. Hij duwt zacht. Hij opent. Ik voel waar hij op stuit. Ik voel hoe het zich opent rondom hem. Ik huil.

Wat de zon verhit, verkoelt de wind. Ik draag niets onder het gladde katoen. Hemd van fijnste gladste katoen omhult mij. Korte kaki broek om mijn midden. Men zegt: 'Het is morgen. Het is ongeveer acht uur.' Men zegt ook dat 'houden van' betekent dat ik treurig moet zijn als hij mij verlaat, maar ik ben niet treurig. Ik ben ik. Hij is hij. Hoe zou ik om hem treuren?

Gisteravond lig ik in zijn armen en ik ben niet nabij deze mens, noch is hij mij vreemd. We zullen gaan slapen. Alleen gaan we nog niet slapen. Uren later slapen we pas.

Ik lig op de stretcher en nu ik erover nadenk, is hij het die gisteravond begint. Ik begin weliswaar, maar ik ben ongelovig. Hij begint eigenlijk echt.

Ik die hier lig: ik snap mezelf niet. Ik weet gisteravond zeker dat ik wil gaan slapen en ik begin te vrijen - ongelovig, uit de lucht gegrepen gebaar. Binnen zijn huid rust zekerheid en als hij zich mengt in het vrijen spreekt het ineens vanzelf. Hij voert mij mee. Hij gelooft uit zichzelf.

Ik die hier lig, ik kan mijn eigen logica beter vaarwel zeggen. Niks meer verbinden. Nooit meer iets. Is wat is. Gebeurt wat gebeurt. De boom heeft niks van doen met het gras, al denk ik: allebei planten. De vogel heeft niets van doen met de lucht, al denk ik: vogel vliegt door lucht. M heeft niks met mij te maken. P heeft niks met mij te maken. M en P hebben niks met elkaar te maken. Ik die hier lig, ik leg elk verband af.

23

Er hoeft alleen maar een bloesje aan, zegt moeder. Buiten de deur ploft de warmte op het kind. Na een paar stappen krijgt de wind vat. De wind bolt de rok naar één kant.

Het wiel gaat waar het gaat op dit pad. Het zand is rul. Het stuur is te groot voor de fiets. Het kind is aan dit stuur gewend. Ze laat het wiel een beetje zijn gang gaan en grijpt net op tijd in.

De vrouw groeit uit haar huis. Ze draagt een blouse van glimmende stof. Er zitten geen mouwen in. Haar armen zijn bruin tot binnen de blouse. Haar benen komen bruin onder de kaki broek vandaan. Zo soepel als de stof van de blouse is, zo stevig is die van de broek. De kleuren zijn als van aarde. Het canvas buigt licht door. De vrouw laat zich dragen door canvas. Gelukkig geven de struiken wind aan haar door.

24

Ik pak de stretcher languit van het grasveld en til hem op mijn heup en loop ermee naar de voordeur en zet hem terug op de plek. Ik ga liggen.

Het is gisteravond en de stretcher staat midden op het gras. Ik ben opgehouden met werken. Ik ben moe maar ik ga nog niet slapen. P zal komen. 'Voor het donker,' zegt hij. Onderste stokroosbloemen beginnen hun bloei. Kaardebol silhouetten schichten omhoog. De hemel in het westen is een ratjetoe van uitgeregende wolken. Gebroken zon maakt rode wegen. Traag beweegt de lucht boven mij. Alles naar één richting: het Westen. Mijn handen liggen onder mijn achterhoofd. Lange kloppende massieve gestalte op stretcher ben ik.

Gras en bomen verdwijnen in de schemer. Bloemen verdwijnen. Teunisbloemknoppen ontvouwen zich. Helgeel lichten de bloemen op.

Verst ontwikkeld wezen mens ligt hier alleen, midden op het grasveld. Hij had er al lang kunnen zijn. Hij had naast mij kunnen zitten. Hij een glas wijn, ik een glas wijn. 'Vóór donker ben ik er.'

Ik haal een stola en wikkel mezelf daar in. Ik lig verloren onder de wijde avondhemel.

Hoe opgelucht ben ik als ik zijn auto hoor. Zijn dunne gestalte stapt uit. Ik begroet hem stug.

In bed duurt het een eeuwigheid voordat ik niet meer stug doe.

25

In de muur van het washok is het gat van de deur, nee, in de zomer is de deur nooit dicht. De rechthoekige uitsparing in de muur trekt het kind aan, haar voeten komen op de stoep terecht. De stoep is van duizend bakstenen gemaakt. De sandalen stappen over het pad. Het timmerhok slokt het kind op. Ze komt te voorschijn. Twee voeten en twee wielen. Dan zijn er alleen nog maar twee wielen die de grond raken. Ze draaien de weg op.

Naast de zandweg is het weiland-vóór-de-boerderij. Uitgestrekt voor de ogen van het kind. Hoe uitgestrekt? Het kind knijpt de ogen dicht en doet ze weer open. Eén grote vlakte groen. Hóe groen? Het kind knijpt de ogen dicht. Ze doet ze open. Immens groen.

Symmetrisch uit haar huis groeit de vrouw. Ze groeit uit de voordeur. Ze ligt op blauwe stevige stof. Onder de blauwe stof van de ligstoel is niets en dan beginnen de tegels van de stoep.

26

Deze morgen jagen de wolken. In de nacht moet de wind zijn gedraaid. Het moet hebben geregend langs mijn open raam. Het gras is nat tegen mijn blote voeten. Hier op de stretcher waait de wind ze droog. Volle grijze wolkjes zeilen voorlangs lichtere witte; laten ineens regen los. Ik schuif de stretcher naar achteren. De stretcher past in z'n geheel onderdak.

Hoe moe ben ik gisteravond. Hoe zacht is het bed van zijn lichaam. Hoezeer is dit de plek om naar toe te schuiven. Hoezeer valt er tegen zijn lichaam te wonen. Zo gaat het bij M: ik kom in

bed en hij strekt zijn arm al uit. Hij legt zijn armen niet onder het hoofd. Hij houdt ze niet strak langs z'n lichaam. Zijn lichaam ligt en z'n armen zijn voor mij. Kom maar. Ik kom. Zijn schouder is voor mijn hoofd. Zijn halve buik is voor mijn buik. Zijn armen sluiten om mijn rug.

Is het nu niet mijn beurt? Moet ik niet met strelen beginnen? Ssst, stil, weg met die gedachten, gewoon hier liggen. Tegen de zachte witheid van zijn lichaam. Ik wrijf mijn gezicht omhoog langs zijn kin. Zijn kin draagt stoppels van de dag. Ze strelen mijn gezicht langzaam. Ik leg mijn hoofd weer neer.

Als we wakker worden hebben we geslapen. Meer dan een uur. 'Heb je geen lamme arm?'
'Nee.'

Ik streek zijn arm. 'Heb je geen slaap in je arm?'

'Nee, daar lag je niet op.'

Zijn schouder draagt mij. Ik knel geen arm af. In het donker klinken onze stemmen slaperig. We draaien ons elk naar een kant. Voor de tweede keer val ik in slaap.

Hij mag wel gelijk in mij deze morgen. Hij komt niet gelijk in mij. Hij doet het schichten door mijn lichaam. Hij doet mijn bekken gloeien. Ik doe mijn best om het daar in nachtelijke stilte te laten. Om mijn geslacht 'net wakker,' te laten blijven. 'Net uit de slaap.' 'Nog bijna in slaap.'

Och. Laat de regen maar kletteren. Laten de wolken zich maar ledigen in het voorbijgaan. Laat het op-gespat mij maar bereiken als zweem kleinste druppels. Laat voor mijn part de zomer maar zijn omgeslagen. Wie weet. Wie weet vult de immense ruimte vanaf de aardkorst zich vanaf nu wel met koelte, met grijze lucht. Wie weet.

Hij gaat zo zachtjes zo zeker naar binnen. Al is het van stilheid en zachtheid vervuld, al is het zojuist uit de slaap, het is droog als van een overgangsvrouw. Waar hij op stuit, daar opent hij het zachtjes. Zacht en beslist.

Wat zou het dat de immense omgeving bewolkt blijft? Het zwaluwkluwen is uitgedund. Een enkeling scheert rond het schoolgebouw. Waar zijn de anderen?

Hij blijft in mij. Hij legt zich tegen de matras. Ik zie hoe hij op de wekker kijkt en zijn hoofd weer in het kussen legt. Geeft niks als hij later op zijn werk komt.

Wat maakt het uit dat de herfst lijkt begonnen al is de zomer pas een maand oud. Mij maakt het niet uit. Ik zet de stretcher wel iets achteruit, onderdak. Ik doe mijn vest wel aan.

Hij maakt zich uit mij los. Ik hoor het water in de douche plenzen. Hij scheert zich in dezelfde spiegel als waarin ik mijn tanden poets. Hij kleedt zich aan en hij vertrekt. Ik plens water over mijn gezicht en ik pak mijn vest uit de kast en ik ga naar de stretcher.

"t Is morgen,' zegt moeder dwars door het raam heen. Ze opent de vensters van de slaapkamer. 'Vest aan,' voegt ze toe. Dan knerpen haar klompen door het grint naar het volgende venster. Het kind hoort het knarsen van de scharnieren.

Er is geen fel zonlicht, dat de wereld versluiert. Helder paarsrode bloemen steken uit de sloot. Grassen zijn precies zo groen als ze zijn, geen schel ge-ervorm van het zonlicht. In het zandpad zijn nog putjes van regen. Het voorwiel van de fiets heeft houvast.

Bewolkt of niet bewolkt, de vrouw ligt buiten. Haar haren zijn nog nat van het wassen. Dat zoiets liggends overgaat in een vrouw die werkt. Ze zeggen dat ze heel geleerd is. Vanaf haar oprit lopen verse autosporen. De wielen van de kinderfiets gaan er dwars doorheen.

28

Dit lichaam slaapt twee nachten naast M en vannacht niet meer. Het komt niets tegen onder het laken. Het komt geen huid tegen, het komt geen witte vlakte van zijn lichaam tegen. Geen vingers die zich om de mijne sluiten. Geen lichaam dat altijd warmer is dan het mijne. Geen hoek van zijn lichaam waarin mijn rug past. Waar is het beginpunt van mijn slaap? Mijn slaap heeft geen schouder om tegen te beginnen. Het begint niet in een hand die zich om de mijne sluit. Ik doe geen oog dicht. Ik doe wel mijn ogen dicht, maar geen slaap overmant mij.

Het is een misdaad om twee nachten met hem te slapen. Vannacht is de derde nacht. Hij is er niet en ik slaap niet.

Dit lichaam zal door de dag gaan. Hoe? Het mist hem gisteren. Het mist hem vannacht. Het mist hem vanmorgen.

Wijd is de wereld vanaf de stretcher. Ergens in die immensheid bevindt hij zich. Ergens is de lucht en kan niet verder rondom hem. De lucht stopt waar zijn huid begint. Wat zich daar binnen in die lucht bevindt, dat is zijn lichaam.

29

'Neem jij stoffer en blik,' zegt moeder. Het is te vroeg om naar school te gaan. Langs de matten is de keukenvloer bloot. Blote roodstenen vloer. Het is de plaats waar de stoelen komen te staan. De stoelen staan nog om de tafel. Ze staan daar van het morgeneten. Het kind pakt stoffer en blik onder uit de kast. Ze gaat op haar knieën over de matten. Ze veegt het zand bijeen van de blote vloer en schuift het op het blik. Dan gaat ze naar buiten. Ze strooit het zand uit boven het erf. Moeder zet de stoelen weer op hun plaats. Ze neemt het blik over van het kind. 'Ga maar.'

Het kind hoort de school voordat ze hem ziet. De vrouw ligt op de ligstoel. Zoals het schoolpleingeromezoes uit kinderen voortkomt, zo komt het niets-doen voort uit deze vrouw.

Klam. Canvas is niet klam. Huid is klam. Iets hoeft maar te raken of zweet kristalliseert. Nee. Kristalliseert zweet maar. Het blijft hangen als een filmpje. Filmpje klamheid.

Zijn huid is niet klam in de nacht. Te mager is P daarvoor, te gespierd, te gebruind, te getaand. Ook tegen een smalle schouder kan ik liggen. Er is meer dan genoeg ruimte voor mijn hoofd. Evengoed ben ik verbaasd. Hoe toegankelijke draagt zijn schouder mijn hoofd. De vorige keren komt het niet bij mij op om daar mijn hoofd neer te leggen.

Zijn geslacht is ontoegankelijk. Zijn geslacht is in zichzelf gekeerd. Het zegt dit: houdt je met mij bezig. Zijn schouder is toegankelijk voor mijn hoofd, zijn geslacht is ontoegankelijk. Ik lig goed. Ik streef zijn buik duizend keer en ik streef zijn bovenbenen duizend keer en dan houd ik me bezig met zijn geslacht. Het drukt koppig uit: houdt je met mij bezig. Ik weet zeker dat hij wil vrijen. Aan zijn geslacht zou je het niet zeggen. Het is klein. Het is on-stevig. Het ligt daar maar wat. 'Laatste kindbastion' valt mij in. Ik lig goed. Ik streef hem. Ik heb geen bezwaar.

De groengegroeide bomen wachten bladstil boven mijn stretcher. Het veldje vol sprieten gras wacht windzuchtloos.

Zijn geslacht groeit onder mijn hand. Zijn geslacht groeit. Zijn geslacht is genoeg gegroeid, maar hij is het kind dat wil dat ik daar blijf. Hij ligt languit en hij drinkt mijn aanrakingen in. Hij zucht van genot. Ik krijg een lamme hand, ik ben bijna razend, shit, weet hij niet dat ik er ook nog ben? Bijna ben ik boos.

Er komt beweging in zijn hand, hij legt haar tegen mijn haren; ik smelt bij dit gebaar. Hij draait op zijn zij en tast over mijn buik. Hij laat zijn geslacht wachten, hij drinkt van mijn borsten, hij proeft uit mijn geslacht. Hij laat zichzelf wachten, hij proeft uit mij.

Wie tenslotte in mij komt treft geen houvast meer aan. Ik vernauw de wanden. Ik leg ze tegen zijn geslacht. Film van vocht daartussen. Drukt hij zich uit? Ik weet het niet, het mengt zich met de overvloed. Ik weet het vanwege wat stilvalt, ik merk het, ik hoor opgehoopte zuchten uit zijn keel ontsnappen, zo weet ik dat hij klaarkomt.

Eerst een druppel. Groot. Dan regendruppels op mijn benen. Regendruppels op de stoep als een inktvlek. Ik ga rechtop zitten, ik zet mijn voeten op de grond en ik schuif de stretcher naar achteren. Het flitst door de hemel, de donder ketst, de wolken ledigen zich. De bomen zijn opgelucht. Net als de juist ontkiemde bloemzaadjes, het gras, de klamme huid van mij.

'Windjack aan,' zegt moeder. Het kind pakt haar jas van de kapstok. Het kijkt donker boven Teerinks rogge als ze naar buiten stapt. Het jack van het kind is groen. De binnenkant is

zachtgeel. Ze kan het binnenstebuiten dragen, maar moeder zegt: 'Laat dat lichte geel maar binnen.' De donkere bui drijft zichzelf snel vooruit. De eerste dikke druppels vallen op het kind. Ze zet het op een fietsen.

De vrouw ligt in een flits languit. Ze schuilt onder haar eigen huis. Er moet iets uit haar lichaam. Het ligt daar te stil. Vanaf het schoolplein klinkt onheilspellend niks. Bij zo'n bui mogen de kinderen op de gang.

32

P houdt vakantie met zijn vrouw. M houdt vakantie met zijn dochtertjes. Ik houd geen vakantie. Voor de zevende keer word ik alleen wakker. Of ik hen mis, vraag ik me af. Mis je hen niet? zeg ik verbaasd tegen mezelf. De dag begint met regen. Ik zie het licht bovenin de plooien van het gordijn. Ik stap uit bed en ik open de gordijnen wijd en ik open de ramen. Dan stap ik opnieuw in bed. Het regent pijpenstelen. De paarse phloxen buigen voor zoveel geweld. Ze geuren naar binnen. In de verte dondert het.

Het trainingspak waarin ik mijn armen steek, is van binnen geruwd. Het is zacht om mijn armen. Het is zacht om mijn benen. Zo zet de warmte van mijn bed zich voort. Ik strek mij uit op de stretcher. De stretcher past precies in het inspringende deel van de bungalow die ik koop. De gewoonte van elke morgen ontstaat door deze inham.

Ik lig languit en ik herinner me wat P zegt: 'Ik zit op de bank bij mij thuis en ik verbaas me: hoe kan ieder mens leven met het feit van de dood?'

Omdat het voor mij geen vraag is, heb ik geen antwoord. Nu hij zeven nachten weg is, weet ik het. 'Elke dag wordt het weer licht.' De regen wast de bloemen en de regen ontledigt de wolken. Mijn blote voeten worden een zweem gewaar.

'Ik zit op de bank bij mij thuis,' zegt hij, 'en ben verbaasd: hoe leeft de mens met zijn eindigheid?' Hij zegt mij een stukje uit zijn dag. Het valt op. Meestal zeg ik van alles. Het is nu zeven nachten na zijn woorden. Zeven dagen en zeven nachten heeft hij doorgebracht in mijn afwezigheid. Zeven dagen en zeven nachten breng ik door in zijn afwezigheid. En in die van M. Zij zijn meer mijn thuis dan deze bungalow. Evengoed: ik ben niet verloren in de wereld zonder hen. Ik ben binnen mijn eigen huid. Ik lig op de stretcher. De stretcher staat op de inham van mijn bungalow.

De regen neemt af. Ik hoor het ineens. Ik doe mijn ogen open. De pijpenstelen zijn uiteengevallen tot druppels.

33

Haar windjack is nog klam van gisteren. Het is niet meer nieuw. De stof weert de regen zolang mogelijk, maar dan lukt het niet meer. Zo gaat het gisteren als het kind uit school komt. Het windjack is zwaarder nu ze het van de kapstok haalt. Ze rilt bij het aantrekken. Klamme boorden om haar polsen. De haartjes op haar armen staan recht overeind. Het stuur van de fiets eindigt in

schuine handvaten. Zoals gezegd: de verhoudingen van de fiets zijn om te lachen. Een stuur. Een frame. De wielen zijn te groot. Het stuur is te ver weg voor het kind. Haar armen staan wijduit. Nat gras zwiept tegen haar benen. In de karrensporen van de zandweg zijn plasjes water. Het kind ziet er nieuwe regendruppels in terechtkomen. Kringen in het water.

Het daglicht heeft de vrouw nog niet overmeesterd.

34

Hoe uitgeslapen. Mijn wangen gloeien en achter mijn ogen is het nog als in slaap. Door het geopende gordijn komt heldere lucht binnen. Kindertekeningblauwe hemel. Witte wolkenflard. Ik stap in mijn korte broek en ik steek mijn armen in het paarsrode hemd. Tien nachten en tien dagen zijn beiden afwezig, hoe krijgen ze het voor elkaar om deze afwezigheid te laten samenvallen. Ik slaap met dichte gordijnen, met dichte ramen. Alle woorden blijven in mij.

Het donker van mijn bed wordt het licht van mijn keuken en met de koffie loop ik naar buiten. Ik zet mijn liggen op de stretcher voort. Niets dat uit mij gaat, geen gedachte spreek ik uit, tien dagen en tien nachten blijf ik binnenshuids. Geen borsten worden door een vinger beroerd, geen buikhuid door een hand gestreeld, geen geslacht tot uitbarstens gebracht noch door het zijne tot omhullens verwijd. Tien dagen en tien nachten is dit lichaam van mij een diertje op aarde, een plant binnen haar opperhuid. Hoezeer valt hun afwezigheid samen.

De laatste dagen regent het en dondert het en bliksemt het en gisteravond staat de hemel vol sterren en nu volgt de zonnigste morgen. Ochtend boordevol licht. Vanaf mijn huis is de lucht met fel licht gevuld. Fel licht heeft de plaats van het donker ingenomen.

Tien dagen en tien nachten houd ik de woorden binnen en dit wens ik voort te zetten in hun aanwezigheid. Ik wens mijzelf af te vragen: zeg ik dit of zeg ik dit niet? Vraag ik dit of vraag ik dit niet? Ik wens meer binnen mijzelf te blijven. Ik wens geen overtollig woord meer uit te doen gaan. Ik wens deze stilheid voort te zetten.

Vanavond zie ik P. Na tien nachten is daar weer zijn huid.

Ja, ik ga mij stiller houden. Niets uiten wat nergens toe dient. Deze stilte voortzetten.

35

Bloesje en rok. Zegt niet de moeder, maar zegt het daglicht dat moeder binnenlaat. Haar gezicht is ermee omlijst als ze de vensters opent. Het kind laat het vest achterwege.

Uit de sloot groeien roodpaarse kattenstaarten. Elk vocht is afwezig. Hun kleur is droog. Het lange gras streelt de benen van het kind. Ze stuurt haar fiets er zo dicht mogelijk langs.

Uit haar bungalow groeit de vrouw. Haar hemd is glimmend als een bloemblad. Haar korte broek is van matwitte katoen.

36

De maan trekt aan het raam voorbij. Het raam geeft toegang tot mijn lichaam omdat de gordijnen open zijn omdat hij bij mij slaapt. De maan beschijnt mij in de nacht. Ik ben even wakker, de maan is heel zacht geel. Ik slaap in.

Ik lig op de stretcher. De maan heeft dezelfde kleur als de wolkjes: wit. Alleen geen wolk heeft deze perfecte halve bolvorm. Verloren staat de maan aan de hemel. Parachute zonder touwtjes.

Het is gisteravond en mijn laken is wit en daarop ligt P. Zijn huid is zomers bruin. Feestelijk staan alle ramen open en het is zo windstil dat de gordijnen loom hangen. Tegen het wit ligt zijn uitgestrekte lichaam. Ik kom uit de douche. Schoon lichaam van mij staat op de slaapkamervloer, zet een voet in bed, buigt door de knieën en gaat naast hem liggen. Verlangens zitten zo opgeborgen, dat er niets van te merken valt. Boven zijn hoofd is zijn hand en ik leg de mijne daarin en zo liggen wij na tien dagen en tien nachten afwezigheid. Zijn lichaam is mij al zoveel jaren vertrouwd, maar ik weet niet waar zijn gedachten zijn.

Ik begin geen gebaar. Hij begint geen gebaar. Wat mij betreft: ik wéét dat hij mijn verlangen kan wekken. Ik weet dat ik zijn verlangen kan wekken. Wat mij betreft: ik laat de stilheid duren. Tien dagen en tien nachten afwezig lichaam is nu aanwezig. Wegen door de wereld komen hier samen op dit witte laken. Uitbewogen benen liggen gestrekt op dit bed. Tien dagen en tien nachten leeft hij binnen zijn eigen huid. Wat mij betreft: ik vermorzel dit aparte leven niet. Het zet zich voort. Hier liggen twee levens binnen hun eigen huid. De hele grote wereld is hier tot een bed teruggebracht en tot wijdopen ramen en lome gordijnen.

Zijn lichaam is mijn thuis. Het is een beweegbaar thuis. Het is geen thuis dat er altijd is. Het is geen thuis van vier muren en een dak. Het is geen thuis waarvan ik de binnenkant ken. Evenwel is de grote wereld besefbaar door zijn lichaam. Het is als een moeder op wie ik de blik kan richten alvorens die alle kanten op te richten. Ik kan ver weg gaan, want ik weet dat de wereld érgens en op een zeker moment samenkomt in de vorm van zijn lichaam.

Zijn lichaam is lang en dun en zijn huid is bruin. Over de binnenkant van zijn armen lopen paarse aderen en bundels van spieren. Op zijn bovenarm zitten inentingsvlekjes. Ze zijn tot oneffenheden gegroeid, hoeveel pijn heeft het inenten gedaan en hoe samengetrokken heeft hij zijn huid daar gehouden en hoe voor eeuwig heeft dit zich vastgezet tot witte plekken in zijn huid. Ik streel ze met mijn vinger. Lange wolkenflardjes. In het wilde weg gegroeid. Bij iedereen ovale plekken, bij hem grillig. Hij is het kind dat in zijn huid een naald krijgt geprikt, ik ga met mijn vinger over die plek.

37

Moeder laat de luiken dicht. Dat wil zeggen: ze maakt ze een beetje open. 'Opstaan,' roept ze door het raam. Ze maakt de beide luiken met een haakje aan elkaar vast. Ze hoeft niet te zeggen wat het kind vandaag aan moet: zo weinig mogelijk. Rok. Bloesje.

Je weet niet hóe licht het is als je uit een verduisterde keuken komt. Er is zoveel licht buiten de deur van de hoeve, dat dit het kind verblindt. Van de warmte heb je evenmin een idee. De keuken is nog koel, maar buiten de deur van de hoeve begint één groot warm bad. Het kind stapt erin. Haar huid legt elke verdediging af bij zoveel warmte. In het timmerhok dijen de beelden straalsgewijs uit. Zo is het nog als het kind op de fiets zit. Tot haar ogen zich ingesteld hebben op deze massa licht.

De vrouw uit het huis ligt zwaar van gerustheid. Ze heeft vandaag iets hoekigs bonkigs, iets van de vrouwen hier. Behalve dan hoe ze is gekleed. Dunste hemdje. Witkatoenen broek.

38

Het is gisteravond. Ik slaap een uur en ik word wakker. Ik ben wakker en ik weet niet of ik met hen verbonden ben. Ik ben afzonderlijk in deze wereld, ik ben tot geen verbinding in staat, ik kan niet normaal samenleven. P moet ik altijd bellen. En als ik M niet bel, belt hij mij ook niet. Zo gauw ze bij mij weg zijn, hebben ze wel wat beters te doen dan aan mij te denken. Ik ben wakker gisteravond en ik ben op grote afstand. Er staat mij maar één ding te doen: zo snel mogelijk de vergetelheid van slaap.

De nacht is mij genadig. Ik word wakker en maanlicht kiert langs de gordijnrand. De slaap heeft mij ver weggevoerd. Ik schuif de gordijnen open. Baan vol maanlicht valt op bed. Ik ga in de baan liggen. Kleine halve maan staat schitterend witgoud.

Ik lig op de stretcher en de maan hangt als een wolkje aan de hemel. Scherp half rond aan de ene kant, diffuus aan de andere kant. Er steekt wind op. Ergens in mijn huis kleppert een deur. Wind strijkt langs mijn huid. Eerst is de slaap deze eenling genadig en nu raakt de wind mijn huid aan. Streelt mij met uiterst lauwe lucht.

39

Alweer vertrekt het kind vanuit een verduisterd huis. Ze knijpt de ogen dicht in de deuropening. Ze pakt de fiets en draait de weg op. Ziet ze het goed? Op de zandweg liggen plasjes bladeren. Loodrecht neergedwarreld. Hebben de populieren zo'n dorst? Kan dat bestaan binnen zo'n massieve stam?

De vrouw geeft zich over aan zoveel hitte. De vrouw geeft zich over aan ieders blikken. Ze woont temidden van de mensen in dit gehucht. Alle vrouwen hier staan 's morgens vroeg op en beginnen

te werken. Deze vrouw niet. Zij geeft zich over aan het daglicht, temidden van hen hier. Ze doet het gewoon en het kind heeft nog niemand slecht over haar horen praten.

40

Onze lichamen zijn nietsvermoedend. Het zijne ligt op de matras, hoofd tegen twee kussens. Het mijne zit naar hem toegewend. Het reikt over zijn midden naar het glas wijn op het nachtkastje. Het zet het glas terug en laat de hand daar aan z'n andere zij tegen de matras. Terloops. Het zou kunnen lijken alsof we picknicken in het gras. De één ligt. De ander zit, leunt op haar arm die aan zijn andere zijde is. De schemer begint vroeg. Het is geen midzomer meer. Het is bijna donker, maar we doen geen kaars aan, elk lichtje zou muggen kunnen lokken naar dat vierkant van open raam. Hitte hangt onbeweeglijk, alles in het hele huis staat open, niets maar dan ook niets beweegt, zelfs wat tegen elkaar open staat veroorzaakt geen trek. Niets.

In deze vroege morgen hangt de maan als een verdwaalde wolk. Een wit wolkje, zo zie ik haar. Ik lig op de stretcher en in de lucht hangt hitte, bloot had ik nu hier kunnen liggen en dan nog zou mijn huid niets voelen van de lucht. Niets verplaatst zich. Nog niet van de ene huidhaar naar de andere. Ik hoor hoe hij de auto start. Ik kijk opzij. Beide raampjes zijn opengedraaid, hij zwaait naar mij en rijdt weg. 'Gladgestreken lichamen,' zou ik de onze kunnen noemen.

Vreemd gisteravond. Matras als grasveld. Tussen mijn heup en mijn arm ligt M's lichaam. Van het ene op het andere moment buig ik me naar hem. Ik bevochtig mijn lippen en ik plant ze op zijn buik, het is een gebaar als het andere uiterste van daar te blijven zitten als een standbeeld. Ik zet mijn lippen op zijn buik en mijn tong maakt natte plekken op zijn buik en hij komt overeind en ik ben verbaasd dat hij niet ondergaat maar onmiddellijk overeind komt. Aan mij doet. Ik haal mijn mond even weg, even niets vanwege wat hij daar teweeg brengt, dan terug op zijn huid.

Het is nu morgen en ik haal voor de geest en ik ben een stuk kwijt. Zoiets als geslachten en monden en handen en onhandige hoeken die zich voegen. Zoiets als felle blijheid die mij doorstroomt. Ik begin. Ik zoen zijn buik. Ik zoen zijn geslacht. Fel blij. Lef die ik aan de dag leg en de bevestiging hiervan: zijn onmiddellijke antwoord.

Ergens op de matras lig ik. Hij zit. Buiten donker. Raam open. 'Moet ik licht aan doen?' 'Nee, laat maar.' Uitgerok van condoom. Geknisper. Ik lig. Ik verschuif niet. Ik wil dat hij het daar aantreft zoals zijn mond het verlaat. Ik lig onbeweeglijk. Hoe geopend moet het daar zijn, maar als hij binnenkomt stuit hij op dichtheid. In mijn ogen komen tranen. Ik wil niet dat het dicht is daar. Ik stel me open en het is gesloten. Perikamenten ineengedraaide dunste huid. Doorgangen die schreeuwen bij aanraking. Zijn geslacht deinst niet terug. Mijn geslacht wijst hem niet terug. Hij legt een millimeter open. Hij wacht. Hij legt een millimeter open. Hij wacht. Ik voel hoe ineengedraaid en uitgerekt het vel is waar hij op stuit. Het opent. Wat eenmaal open is begint te gloeien.

Scheef over de matras lig ik daarna. In zijn armen. Ogen op raam gericht. Ik spreek voor mij uit. Ik deel hem de veertien dagen mee. Onbekommerd stromen ze uit mijn mond. Hij zegt niets. Hij

vraagt niets. Hij ligt tegen dikke kussens en hij houdt mij vast. In mijn hand is het glas wijn. Stadsdonker is nooit helemaal donker. Ik kan zien hoeveel wijn er nog in mijn glas zit.

Hij is weg. Hij rijdt naar zijn werk. Ik lig op de stretcher.

Schurende tepel van mijn linkerborst. Gisteravond, ik geloof dat hij er van drinkt. Mijn borst hangt omlaag. Ik ben een dier op voeten en knieën. Borsten hangen naar de matras gericht. Ik geloof dat hij zijn hoofd draait tot zijn mond mijn borst vindt. Mijn tepel herinnert zich.

41

De zomerdagen rijgen zich aaneen. Moeders voetstappen knerpen in het grint en ze maakt de vensters open. Haar gezicht verschijnt in het raam - wakker worden - en dan sluit ze de vensters bijna geheel. Geen vestje, geen jas, denkt het kind..

'Hoe weten de mensen nu in welke boerderij iemand dood is en in welke niet?' vraagt ze bij het morgen-eten, maar de vraag wordt ijzig bestraft. Dat had ze kunnen weten.

Pas als ze ruimschoots op de fiets zit, kan ze zich met het vraagstuk bezig houden. En komt ze gelukkig op de gedachte dat dit bijna nooit samenvalt: vier dagen deze hitte met vier dagen dat opa of oma dood in huis ligt opgebaard en de luiken zijn gesloten. Twee hete dagen achter elkaar is niet erg, dan is het altijd op de vierde dag te zien en op de eerste. Of op de eerste twee dagen of op de laatste twee.

Volgend vraagstuk: als het op de dag van de begrafenis zo heet is, moeten de burens dan tóch de vensters open maken?

Uit de bungalow groeit de vrouw. Bungalows hebben geen luiken, dus zij heeft dit vraagstuk niet. Hoe in zichzelf gekeerd ze daar ligt en hoe volkomen ze zich laat zien.

42

Het regent vanmorgen. Druppel op de gloeiende plaat. Twee weken regent het niet. Kurk- en kurkdroge hete aarde. En onder de bomen lijkt het wel herfst. Deze morgen regent het.

Gistermiddag is het heet. P komt vroeg en ik voel het als hij binnenkomt: afstand. We eten van de vruchten die ik heb gewassen en toch schilt hij de perzik nog. Is mijn wassen niet goed genoeg? Ik drijf in water en hij zit op de kant of nee, ik ben niet van water omgeven, ik ben een droge drenkeling, ik ben botten en ribben en ruggegraat zonder vlees, ik ben een mager afstandelijk scharminkel maar dat is nog te eigen. Ik ben iemand die zich niks voelt. Ik ben iemand die er normaal uitziet en die door mijn huis beweegt maar het is mechanisch.

'Ik wil naar buiten,' zeg ik na het eten en ik sla de bodem weg onder welke verbondenheid dan ook. Naar buiten is: in grote ruimte verloren. 'Ik wil naar buiten,' wil zeggen: ik wil niet met jou naar bed en ik wil niet met jou op de bank zitten. Ik voel dat ik ons uiteendrijf. Ik kan niet anders.

Wat hij eigenlijk wil, vraag ik. We ruimen de tafel af. Hij? Hij zou willen rusten, hij is moe, zijn dag is vroeg begonnen.

'Ook goed, ik ben ook moe, even een uurtje slapen en dan naar buiten.' Ik kan het niet laten, ik moet vooral zeggen dat ik niets wil.

Hij doucht. Het is een hittegolfdag. Een laken is al teveel, ik trap het van me af, ik lig op mijn rug. Zijn gedouchte lichaam komt binnen met een scheef geslacht, als hij maar niet denkt... Ik sluit mijn ogen en ik lig op mijn zij en ik leg mijn handen voor mijn gezicht. Ook zijn ogen zijn dicht, zie ik door mijn kieren.

Ik lig op nog geen tientallen centimeters afstand van hem. Ik lig ongekleed. Hij ligt ongekleed. Ik lig met dichte ogen. Ik heb me omgeven met de dikste schelp die er bestaat.

Als ik hem hoor bewegen, wil ik zeggen: 'Ga niet zomaar weg, ga niet zomaar mijn bed uit, ga niet zomaar mijn slaapkamer uit.' Ik zeg het niet. Ik houd hem in de gaten. Ik zou kunnen zien als hij weg zou gaan. Hij staat op.

'Nu al uitgeslapen?' vraag ik.

'Ja. Onrustig. Ik haal wat te lezen.' Hij gaat uit bed en komt terug met boeken en hangt tegen kussens en leest.

Laat ik niet vergeten te zeggen hoezeer die eerste regen na al deze weken geurt. Hoe het deze morgen geurt. Hoe tegels geuren die zo verbleekt zijn van droogheid, hoe tuingrond geurt die tot dor-ste zand ineengekrompen is, hoe stengels geuren die van arren moede hun sappen verlangzamen moeten en dan nog verder. Tot bladafwerpens toe. Laat ik niet vergeten te zeggen hoe dit alles geurt onder de stroom van regen die uit de hemel vloeit, die klettert tegen de stoeptegels, die mijn blote voeten en mijn enkels bespat. Laat ik niet vergeten te zeggen.

Hij leest op bed. Ik lig ogenschijnlijk te slapen. Ik zie hem door oogkieren. Ik ben de drenkeling die naar hem toe drijft, die hem bijna kan raken. Er is een bres in de schelp geslagen, hij die daar gewoon zit te lezen met de bril op zijn neus, hij die niet weggaat. Iets van het hete buitenweer verzacht mijn hart en ik draai me om en ik ga tegen zijn lichaam liggen al is het met mijn rug en ik hoor hoe hij het boek wegdoet. Hij schuift zijn lichaam omlaag en hij reikt over mij heen en raakt mijn borst allerdenuwelijkst, bang dit aangespoeld-zijn te verbreken. Drenkelinge die ik ben; afdrijven blijft op de loer liggen als we vrijen. Ik constateer wat ik voel: niet veel. Ik oordeel wat hij bij mij teweeg brengt: schamel. Ik drijf naar hem toe en ik drijf weg. Ik vrij als buiten mij om hoewel mijn geslacht zwelt en overvloeit.

Drenkelinge is veilig daarna. Ze is aan wal in bed waarin beiden lezen en waaruit hij gaat om koffie te zetten. Hij komt terug en zij leest en hij ligt. Ze leest scheef tegen hem en ze leest met de bril van hem en inniger dankbaar als zij kan niemand zijn dat ze niet naar buiten zijn gegaan.

Laat ik niet vergeten te zeggen dat de nieuwe lucht van deze morgen de huid prikkelt. De regen is opgehouden. Door de lucht zeilen snelle wolken. Grijs dek. Lege wolken.

Als een broze drenkeling wandelt ze daarna met hem over de zandpaden en steekt de hand op naar buiten zittende boerenmannen en boerenvrouwen voor wie het ook te warm is om op gewone tijd naar bed te gaan. Koeiengroepje staat bij hek waarover ze leunen. Koe loeit. Vliegen bezetten haar ooghoeken. Vliegen bezetten flanken van de koe, haar rug, haar buik. Staart zwiept langs haar lichaam om ze te verjagen. Net zo hard vliegen ze terug. Er is water in de drinkbak en natte bekken slaan dreigend naar achteren: wég daar. Vliegen dwarrelen rustig weer neer.

Drenkeling is aanwezig afwezig en hij vraagt waar ze is, ze is zo stil, ze is al zo stil vanaf dat ze op weg zijn.

Ik weet niet wat er is, maar gelukkig gaat hij naast mij, gelukkig is hij mijn thuis op deze hittegolfavond al wil het thuisgevoel niet toestromen, al wil dat niet uit zichzelf zomaar aanwezig zijn, al moet ik dit thuisgevoel uit onze situatie concluderen.

Hij die nu naar zijn werk rijdt, zet hij de ruitenwissers weer af? In ons gehucht stopt de regen. Komt er verkoeling? Of wint de hitte genadeloos, sterker nog, wordt het nog bedompter met al dit vocht? Wat zou het. En trouwens, wat als het iets zou.

43

Het ziet er uit als een herfstdag vol regen. Maar tussen de straaltjes is het nog zomer als het kind de deur uitstapt. Het stuur is glimmend zwart geschilderd. De druppels glijden er langs. Voorlopig heeft de regen nog niet doordrenkt wat in- en indroog is: het zandpad. De bovenste laag is donker, maar onder de fietsband komt licht zand te voorschijn. Het kind fietst over knisperend populierenblad. Voor deze blaadjes komt de regen te laat.

Uit de oprit van de bungalow komt een spoor van autobanden. Het kind fietst er dwars overheen. De vrouw pootjebaadt horizontaal. Ze ligt droog onder het huis en laat haar voeten uitsteken. Die laat ze nat worden.

44

Breekt de zon door of breekt de zon niet door? Het is in de vroege morgen en de ramen zijn open en daarbuiten hangt vochtige lucht en die tintelt en is dof tegelijkertijd. Ik ben aan de ene kant van het bed en dan komt P en achter hem is het open raam vol wittige lucht en men kan deze lucht bij het vrijen betrekken.

We vrijen uit afwezigheid van een reden om niet te vrijen. Mijn lichaam kent de voorzichtige gang van zijn vingers al meer dan twintig jaar. Mijn geslacht reageert altijd ontvankelijk op zijn mond. Mijn ogen kunnen rustig uit het raam kijken, ze bezien onze lichamen tegen de lucht.

Natuurlijk hopen mijn ogen dat de zon door zal breken, maar dat is niet zeker: er is net zoveel vocht als dat er geglinster is. De koffie staat koud te worden. Men kan de lucht erbij betrekken op een dag. Hoe voorzichtig is ons vrijen. De koffie wordt koud en ik kijk naar de lucht in het raam tot zijn gezicht boven het mijne is. Ik sluit mijn ogen.

Gisteravond is vrijen wel in mijn gedachten, maar als er geen gevoel is en als ik een werkdag achter de rug heb en wil rusten? In deze morgen komt het lichaam uit lange stilte, uit diepe slaap. Het is warm van binnen. Het is van niets meer moe en het is nog niet afgeleid. Het valt dit lichaam eenvoudig om hem te ontvangen en deze morgen speelt de lucht in het raam een rol.

In de nacht slaapt hij en ik ga naar de wc en buiten het raam staan helderste sterren en ik kijk in alle hoeken van mijn huis of ik een ster zie vallen, het is hun tijd, augustus is begonnen. Ik kijk aan de Grote Beer kant. Ik kijk aan de Perseus kant. Ik kijk aan de kant waar Orion verschijnt. Door de laatste muur kan ik niet kijken. De vierde muur heeft geen raam.

Hij slaapt in mijn huis en overal staan ramen open en zijn gordijnen open en ik ga door het nachtelijke huis om geen vallende ster te missen. Er valt geen ster en ik ga in bed en ik slaap verder.

Vanaf de stretcher is de lucht nog niets veranderd. Moet hij de mistlampen aan? Nee. Zo ondoordringbaar is het niet. Het is zelfs helemaal niet ondoordringbaar, alleen is de oververzadigdheid van damp net zo sterk als de zonnespikkels.

45

De coniferenrand draagt glinsterende spinnenwebben. De voeten van het kind worden nat in haar sandalen als ze niet het pad naar het timmerhok volgt, maar op het grasveld stapt. Het gras is zijknat van de dauw. Het kind beziet de eerste spinnenwebben in de coniferen van dichtbij en dan gaat ze terug over het donkere spoor van voetstapjes. Ze pakt de fiets uit het hok. Langs de zandweg staan de perenbomen van de buren en die dragen ook glinsterende webben. De ogen van het kind zien herfst. Haar blote armen en benen voelen zomer.

Het is zoals moeder zegt: 'Laat je windjack maar thuis.'

'Ik zit in het weiland te melken,' zegt moeder aan tafel, 'het lijkt al wel herfst en toch zweet ik.' Zeldzaam mededeelzame bui van moeder bij het morgeneten.

De vrouw ligt ver uit het huis. Ze wacht op zon. Ze ligt er al een tijd, dauw doordringt haar. Zij weet net zomin als het kind: of de zon door zal breken. Het maakt haar niks uit. Buiten liggen doet ze toch.

Zon, kom maar, bidt het kind. Dan kan de vrouw opdrogen en warm worden. Dan kan ze droog en warm aan het werk.

Evengoed slaap ik diep na zijn telefoontje. Genade van de nacht.

Het is gisteravond en M belt en daarna wordt het langzaam donker in mijn kamer.

Dit gehucht kent één lantaarn: in haar midden. Op het kruispunt waar de school is en de Spar winkel en het huis van de bovenmeester en het weiland. Na dat weiland komen de andere bungalows en dan de mijne, de laatste. Zo ver reikt de lantaarn niet.

Ik laat de lichten in mijn huis uit en zo krijgt de nacht kans om over mij neer te dalen. Er is niets meer dat het oog afleidt. Er is duister om geen voet meer in te verzetten. Mijn handen liggen werkeloos.

Hij zegt door de telefoon dat hij mijn ge-geef zat is. En mijn geregel wanneer ik hem weer zal zien. Hij is het zat.

Ik begrijp het aan de telefoon en daarna zitten zijn woorden een eind bij mij vandaan en bekijk ik ze kleintjes. Ik ben uiteengerukt. Ik zit in zijn woorden die mij bezien en ik zit in mijzelf die ontdaan achterblijft.

De gedachten trekken zich niks aan van mijn bedtijd. Ze gaan op volle kracht verder. Tot ik in slaap val. Diepe slaap.

Ik ben wakker in de vroege morgen en ik schuif de gordijnen open. Er is geen sikkeltje te bekennen. Overgegaan in nieuwe maan. Vandaag om 10.47 uur om precies te zijn. Partiële eclips vandaag, waarvoor ik mijn vertaalwerk zal onderbreken. De buitenlucht is koel. Ik moet me kleden op nazomer. Op herfstbegin. De koelte vanmorgen is onvermengd met zwoelheid. Ik kies mijn trainingspak. Binnenkant van geruwd katoen tegen mijn huid.

De tuin is verheugd. Al wat in rotvaart bloemen uit zich perst in hete zomer begint tweede bloei bij regen van afgelopen dagen. Nieuwe stengels. Nieuwe knopjes. Oostindische kers. Blauwe winde. Blauwe winde groeit als een gek, groeit takkenwirwar boven het hoofd, stengeluiteinden hangen te wiegen in het niets. Is het te verdragen om hem tussendoor los te laten? Het canvas draagt mij en vanaf mijn huid begint lucht. Ik loslaten onverdraaglijk?

'Ik stop dat vooruitgeplan,' zegt hij.

'Ik word afwerend bij zoveel liefs van jou,' zegt hij. 'Bij zoveel lekkers dat je in huis haalt en briefjes die je in mijn jaszak stopt en brieven die ik thuis ontvang. Hoe precies je onthoudt met wie ik vergader en wanneer en hoe het geweest is, vraag je daarna. Ik krijg ademnood van jou, ik ben het zat.'

Ik lig op de stretcher en ik zie hoe ik doe. Ik houd ons gaande, ik ben de eerste die haar agenda pakt, mijn hoofd is een machientje dat alles opslaat en ik haal te voorschijn zo gauw ik hem zie, zo gauw ik hem bel. 'Hoe is het geweest?'

Maar wat als ik dit loslaat? Wat als ik de vorige keer loslaat? Wat als ik loslaat: waar is hij nu? Hoe ziet het eruit om hem te zien en geen vorige keer en geen volgende keer?

Ik lig op de stretcher. Huid omsluit mij en canvas is tegen huid. Canvas is ijzersterk. Canvas is met waslijndraad kruislings vastgemaakt aan ijzeren frame en frame staat op ijzeren rechthoeken en deze rusten op de grond en het canvas draagt mij. Wat als ik het hierbij laat?

Grote kleinheid, grote stilheid. Hoor, de eerste kinderen op het schoolplein.

47

Het stukje mica zit diep in haar jaszak. Het kind houdt het vast met haar ene hand. Met de vrije hand stuurt ze de fiets. De meester zegt: 'Breng een stukje beroet glas mee.' De meester zegt dat ze allemaal naar buiten zullen gaan. Hij zegt dat daar ergens in het heelal de maan precies voor de zon langs schuift.

Vader zegt: 'Hoe kom ik nu aan beroet glas. Ik kan toch niet de mica uit de kachel gaan halen? Of zal ik het uit de kachel halen? Goed. Ik haal het voor jou uit de kachel maar denk eraan dat je het heel terug brengt.'

Meerdere kachels van schoolkinderen hebben deze morgen maar één oog. Het andere is hol. Het andere is een zwart gat.

Voor deze gelegenheid laat vader bij het morgeneten de radio zelfs stroom verbruiken door hem aan te zetten. Het wolkendek boven Nederland is dicht, zegt de nieuwslezer. Maar het verschuift. En daarachter is het dunner. Hoe dun het wordt? Over die gedeeltelijke zonsverduistering van tien uur zevenenveertig valt niets te voorspellen.

Twee wielen draaien over het zandpad. De fiets heeft belachelijke verhoudingen. Het is een door opa opgeknapte fiets. De fiets draagt het kind. Het kind houdt de wielen gaande en stuurt met één hand. Ze stuurt de fiets vlak langs de kant. Natte grassen zwiepen tegen haar blote been.

Uit haar huis groeit de vrouw zwart. Zwarte vlakke geruwde stof. Het lijkt het kind behaaglijk. Uit de broek steken blote voeten. Daarboven omhult het sportpak haar benen en haar heupen en haar ribben en haar schouders. De zwarte stof onttrekt dit alles aan het oog, maar het kind voelt het daaronder: hoe bijeen is het lichaam van de vrouw. Het straalt de bijeenheid uit, dwars door het slobberige sportpak heen.

48

Kwart voor negen gisteravond en de zon daalt stralend. Felle bundels doorbreken wolken en zetten hen in licht. 'Wat een mooie avond,' zeg ik. Ik pak de arm van wie naast mij fietst.

'Zei ik toch,' zegt P.

'Klopt,' zeg ik.

'Regenpak mee?' vraag ik in het begin van de avond als we het huis uit gaan.

'Nee,' zegt hij.

'En als het toch regent, gaan we dan schuilen?' vraag ik.

'Dan houd ik mijn handen boven jouw hoofd,' belooft hij en wat andere keren niet toe wil stromen, is er deze avond vanzelf, wie begrijpt dit? Onze lichamen bewegen de fietsen voort.

'Kijk,' zeg ik en ik steek mijn been uit. 'Weer sokken aan. Stuk koeler.'

'Zo blijft het,' zegt hij.

'Ik heb gisteren nog geen sokken aan en ik heb de hele dag nog geen sokken aan; zozeer leef ik nog met de warmte,' zeg ik.

'Voorbij,' zegt hij. De schapen zijn met kleuren gebrandmerkt en de paarden hebben veulens, ze draven rondjes. Er zijn mensen die hun was zó netjes ophangen, overhemden zitten op borsthoogte vastgeklemd aan de waslijn. Er zijn boerderijen met tuinen barstensvol bloemen.

'Kijk, veel bloemen,' zeg ik.

'Die zijn meer op bloemen uit dan op compositie,' zegt hij.

'Nou én,' zeg ik.

Ik, die altijd tot wandelen geneigd ben, ik ben blij dat we de fiets hebben verkozen. Je gaat met een vaart door het landschap. Je gaat met een vaart door de avond. Je gaat met een vaart onder de hemel door. Populieren hebben bladeren verloren. 'Knisper knisper,' zeg ik, hoe gekromd zijn ze, hoe zwartgevekt.

'Wat ruikt het lekker,' zegt hij die anders nooit iets ruikt. 'Lekker droog,' voegt hij toe en hoe zou ik iets terugzeggen. Ik sla de woorden in mij op, ik bewaar ze als een kleinood, hoe op z'n best moet hij zijn om te kunnen ruiken. Hij weet niet wat hij zojuist zegt en hij weet niet dat ik het opmerk.

Waar ik naast hem kan fietsen sta ik op trappers en buig me naar hem en kus hem. Niet uitbundig keert hij mij zijn wang toe, een heel klein stukje neigt hij, ik moet ze hem werkelijk brengen. Zo wenst hij dit te ervaren.

'In november kennen we elkaar hoeveel jaar?' vraag ik. Ik reken hardop terug: 'Ik ga een halfjaar op reis net nadat ik jou leer kennen, ik schrijf je veel brieven, ik ben zesentwintig. Nu ben ik zevenenveertig. Eenentwintig jaar dus in november.'

Het dekbed is behaaglijk na al deze warme dagen. Ik lig tegen zijn rug en ik streel de rimpels in zijn nek en ik schuif naar achteren en ik streel zijn onderrug langdurig, van ene heup naar andere heup. Ik volg de botten van zijn been naar omlaag en dan streel ik zijn geslacht. Hij wendt zich naar mij toe; ik keer hem de rug toe. Allerdessloomste allerdegemakkelijkste liggen tegen de

matras. Hij reikt tussen mijn benen die tegen elkaar rusten en behalve dat zijn hand mijn geslacht aanraakt, raakt het ook zichzelf aan, haar eigen schaamlippen, eigen wanden. Het uitgebarst plant zich voor naar alle kanten en hij komt in mij. Ik weet niet waarom een mens vergeten is dat dit het eerste vrijen is: geslacht van vrouwtjesdier ineengevouwen, niks wijds gespreide poten, die staan gewoon op de grond; mannetje schuift over haar heen en komt in haar.

De dag begint zomers op de stretcher. Deze warmte is een toegift voor mijn gezicht en voor mijn handen en voor mijn voeten. Evenwel is ze van uiterste koelte doortrokken.

49

'Vestje aan,' beduidt moeder en haar voeten knerpen naar het volgende venster. Het kind staat op. Ze stopt de pyama onder haar kussen en pakt de kleren in omgekeerde volgorde van de stoel. In de muurkast is het donker. Het kind zoekt haar vestje. De sokken laat ze achterwege.

'Doe toch iets aan de voeten,' moppert moeder in de keuken, maar de voeten zijn eigendom van het kind en wat moeder zegt is altijd raad, geen bevel. Onbegonnen werk, weet moeder. Dit kind lijkt wel zo'n zendingskindje uit Afrika.

Het kind zit op de fiets. Ze steekt haar been uit. Bloot. Sandaal. Alie en zij zitten in dezelfde klas en doen ongezegd de wedstrijd: wie heeft het eerste blote voeten na de winter en wie heeft het langste blote voeten in de herfst?

Wie de sokjes niet meer draagt, kijkt op het schoolplein naar de ander. Zegt niets. Wie de sokjes weer begint te dragen kijkt op het schoolplein naar de ander. Zegt niets.

De tuin van de vrouw is raar. Ze zet een tak in de grond en daar laat ze een plantje langs klimmen. Ze kan toch gaas nemen? Haar stokrozen zijn schitterend. Al zeggen de ouders: 'Niks waard. Wilde boel. De bloemen zijn wel mooi, daar niet van.' Vandaag draagt de vrouw sokken.

50

Eerst is er zijn stem door de telefoon. 'Ik kom,' zegt M. Ik vertrouw al een beetje op zijn stem.

Hij komt binnen. Ik sta tegen hem aan. Zijn huid is barstensvol van zijn lichaam. Zijn lichaam is zo warm als een houtkachel, zo stevig als een boom. Hij staat in mijn huis en ik sta tegen hem aan en ik vertrouw hem al iets meer.

Ik besta het om niets te vragen, niets te bespreken, niet te zeggen dat ik hem lief vind. Het eten is lekker, mooie dag ja en intussen zet mijn buik op. Immers zit hij tegenover mij, die dit geregeld van mij niet meer wil, mijn overdadige liefde niet. Mijn buik wordt hard. Ik houd mijn buik vast met beide handen, ik maak de riem los die haar omsluit.

Ik haal een deken en wikkel mijn midden daarin. Ik ga in de hoek van de bank zitten. 'Meer gespannen dan ik denk,' zeg ik.

'Wat wordt het al vroeg donker,' zeg ik. 'Ik herinner het me van andere jaren. Ineens in augustus gaat het razendsnel.'

'Het is ook al half augustus,' zegt hij en hij masseert mijn voet. Hij masseert de binnenzij van mijn voet. Hij volgt de lijn en hij wrijft op elke plek.

'Je slaapt weer onder dons,' zegt hij.

'Ja. Eerst alleen een laken, toen een losse deken erbij, toen het dekbed los op het laken, nu dekbed weer in de hoek.' 'Waarom som ik dit nu toch allemaal weer op? Waarom laat ik het niet stil. 'En jij?'

'Ik slaap weer onder een deken.'

'Eén? Twee?'

'Eén.'

'En 's winters?'

'Twee ja. Hoe is het met jouw buik?'

'Goed. Gloeiend.'

Zijn hand gaat over mijn buik. 'Van binnen dan zeker.'

'Van buiten niet?'

Hij legt zijn hand op mijn gezicht en dan weer terug op de buik. 'Iets warmer misschien.'

Hoe uitgestrekt is zijn lichaam dat ik plek voor plek kus, mijn haren vallen in de weg en mijn lippen worden droog. Ik bevochtig ze en ik stop mijn haren achter het oor. Zijn behaarde benen maken mijn lippen droog, geeft niks. Ik plant ze overal en nog zijn er tussen elke afdruk duizend onaangeraakte stukjes huid.

Hij zoekt mijn mond en ik besef: de vorige keren hebben we niet gezoend. 'We hebben lang niet gezoend,' zeg ik. Hij zegt niets terug. Ik drink van zijn mondbinnenste, ik streel zijn tong, ik tuit mijn lippen binnen de zijne.

Zijn geslacht smaakt fris en mijn borsten hangen en hij manoeuvreert zijn gezicht tot hij erbij kan. Mijn kaakroning is bijna te smal voor zijn geslacht en hoe stem ik mij af op wanneer hij komt?

Zijn tong is bij mijn vagina, het vloeit en gulpt daar, ik weet niet wat, ik voel het gaan, ik voel hoe hij wegdraait, ik schaam mij en ik schaam mij niet. Ik wil mijn hoofd neerleggen, wegkruipen, ondergaan wat hij daar aan mij doet, beschaamd wegkruipen vanwege wat uit mij sproeit, toch geen urine? Ik wil stoppen, niets meer weten, mijn hoofd begraven, maar ik wil het ook niet; kome maar uit mij wat komt. Ik stop niet, mijn mond volgt zijn geslacht dat opstuwt en teruggaat, mijn mond probeert te volgen terwijl hij mij daar laat uitbarsten, ik kan mijzelf niet meer bijhouden, bewegen wil ik hoe dan ook, pogen te volgen wil ik, hem daar voelen wil ik, nergens speciaal bij stilstaan.

Het condoom knispert. Hoezeer verlang ik om hem zonder op te nemen. Helemaal. Vanzelf. Hij draait zich naar mij toe en hij komt in mij. Altijd wil ik meemaken hoe hij wacht bij de pijn en hoe zacht hij verder komt en hoe hij wacht bij de volgende pijn en doorgaat en wacht waar hij op stuit, hoe zacht hij dringt en komt en hoe daar de pijn oplost. Hij stopt waar hij niet verder kan en het gaat open en het laat hem voorbij en het is door de pijn heen. Altijd wil ik dit meemaken al begrijp ik geen pijn, al denk ik: nu ben ik volstrekt vloeiend open. Hij stuit op pijn na pijn. Waar hij voorbij is, is de pijn in het niet verdwenen, altijd wil ik dit meemaken en dan hoe hij in de diepte aankomt; mijn adem stukt en mijn geluid valt stil. Kortste afstand tussen de plek en mijn keel.

Ik wil hem zien en ik open de ogen en hij opent zijn ogen en zijn gezicht staat nog waar hij uit vandaan komt, alleen heeft hij zijn oogleden geopend en ik zie zijn gezicht en ik kan het laten om mijn eigen gezicht te veranderen in een glimlach. Ik bekijk het zijne en ik laat hem het mijne zien.

Het bestaat dus dat de zon barstenslicht onder de aarde vandaan komt, al zegt de nieuwslezer dat het afgelopen is met het goede weer. Barstensvol licht is de lucht in de morgen, al zegt de nieuwslezer: 'Dat was het dan, 't is weer voorbij.'

Ik trek het hoofdeinde van de stretcher omhoog, ik wil die zon recht in mijn gezicht. Recht in mijn gezicht graag met dichte ogen. Zon op gezicht. Zon tegen onderkant van mijn blote voeten, zon op enkels, zon op blote armen. Ook wind is daarboven, waait zon voor een moment weg tot hij er weer is in volle hevigheid. Gelukkige wezens zoals de zon die zich van geen KNMI iets aantrekken. Ik heb geen water tegen mijn gezicht geplensd, ik heb slaapogen, het is opgezet van slaap rondom mijn ogen. Koud water kan wachten. Zon zon zon.

Ik zwaai mijn been door de lucht en ik pak mijn voet met beide handen en mijn vingers volgen de binnenzijde van mijn voet. Ze beginnen bij de hiel, dan over het gebogen zachte midden, dan langs het breedste uitsteeksel, volgen de teen en gaan weer terug.

'Kijk,' zegt hij gisteravond. 'Volgens deze lijn ben jij gevormd in je moeder. De foetus die je bent ligt hierin besloten.'

'Kruin,' zegt hij en zijn duim drukt bovenop mijn grote teen.

'Hoofd,' zegt hij en hij wrijft over de zijkant van mijn teen.

'Nek en schouders,' zegt hij en zijn duim glijdt langs de inham de breedte in.

'Ruggengraat,' zegt hij en hij volgt de golvende lijn van mijn voet.

'Stuit,' zegt hij en zijn vinger eindigt op mijn hiel.

Op mijn buik zijn mijn handen en daaroverheen is een wollen deken en we zitten op de bank en hij masseert mijn voetbinnenzijde. 'Andere voet ook?' vraagt hij. Intussen wordt het donker.

'Wat vroeg,' zeg ik. Nog geen negen uur en het begint al donker te worden; op de tast masseert hij mijn voet.

Achter moeder is de lucht blauw en boven haar hoofddoek beginnen oranje wolkjes, de flap van haar rode zakdoek waait naar opzij.

Door de ruiten breekt de zon de keuken binnen en valt op de schaal pannenkoeken en valt op zeven bordjes en op zeven messen en op zeven kopjes en op de appelstroop. De bloemmotieven van het zeil zijn niet te bekijken nu de tafel vol staat. Na een knik van vader staat het kind op en drukt de radio aan, zeven over acht, uitgebreide weersverwachting voor land- en tuinbouw. 'Wisselvallig met veel regen en kans op onweer.' De zon beschijnt het lege pannenkoekenbord en de deksel dat werkeloos op tafel ligt.

'Verraderlijke zon,' zegt vader. Al vóór de nieuwslezer afscheid neemt heeft het kind de knop weer ingedrukt.

Het kind zit op de fiets met haar jack wijdopen. Het flappert naar alle kanten. Van wind houdt het kind altijd, wind brengt haar tekenen van elders. Schuddende volle kruin van de eik en groene eikels op het zandpad. Nog steeds barstende zon die geen tijd krijgt om te beklijven, vaag, vaag op het gezicht maar alleen in een windstille seconde. De wind verwaait de zon met koele lucht. Windjack is nodig voor als het regent, benen en voeten kunnen nog gemakkelijk bloot, kind stuurt ze langs het gras van de berm. Het gras is droog.

De vrouw groeit windbeschut uit haar huis. Ze laat haar gezicht in de zon baden. Ze laat haar voetonderkanten in de zon baden. Ze ziet er uit als een nieuw schepsel nu haar haren in de war zitten. Andere morgens is ze onberispelijk gekamd. Spoor van autobanden draait de weg op, het kind stuurt haar fietsbanden als eerste over deze maagdelijke afdruk.

52

M is een hele dag weg en een hele nacht en mijn mondbinnenste herinnert zich. Het zachte weefsel heeft het zijne zozeer wezenloos ontmoet dat ik mijn mond als gezwollen meedraag. Mijn mondbinnenste spreekt van hem. En mijn volle lippen.

Het is een dag en een nacht geleden; zijn geslacht houdt zich diep in mij op en alles is stilte - zo stil is hij van beweging, zo stilgevallen is alle gekrijt uit mij, adem zelfs houd ik in - en het is of hij dwars door mijn lichaam heen reikt tot aan mijn keel.

Wat ik niet weet terwijl ik hier lig in deze bewolkte morgen is, waarom die ene vogel mij zozeer in gedachten komt dat ik haar bijna zelf ben. Ze arriveert hier op koninginnedag. Ze hervindt haar nest onder het dak van de school. Ze krijgt jongen. Ik val met de gierzwaluw samen hoe ze door de lucht vliegt, zigzagt, schicht. De lucht is bijna vaste materie zoals nu deze herfstige morgen. De vogel doorkruist. Ik ben haar bijna zelf. Hoe haar gang is en waarvan ze omringd is en wat haar draagt en hoe ze ons - gehucht - onder zich ontwaart en op een dag achter zich laat. Naar Afrika koerst. De gierzwaluw heeft ons gehucht al weken verlaten en ik weet niet waarom ze nu in mijn gedachten komt; hoe dat is als de lucht me draagt en overal rondom mij is. Geen enkel obstakel.

53

Boven het ledikant zegent Jezus de kinderen en als moeder de vensters opent zijn de kleuren pastel. Behalve het bruin van het negerjongetje. Achter moeder is de dag grijs. Spreekt voor zichzelf, lijkt ze te denken want ze zegt niets. Het hoofd van het kind ligt op een dun kussen met roodgeblokt sloop. De ogen zien moeder, dan horen de oren geknerp.

Het kind is de deur nog niet uit of ze ontmoet zwoele vlekken en dan weer koelte. Ze haalt de belachelijke-verhoudingen-fiets uit het timmerhok en stept over het erf tot de zandweg. Ze stapt op de fiets. Ze kan met losse handen. Vervaarlijk heen en weer gaat haar middel met het zadel en als vlerken zwaaien haar armen door de lucht. Haar handen komen uit het jack vandaan, wijduit door de lucht, de vijf vingers vaneen. Ze komen zwoele lucht tegen. Heel plaatselijk. Het meeste is koel. Het lijkt wel aanraakbaar, zo dicht grijs.

Er lopen geen bandensporen vanaf het huis van de vrouw. Het kind balanceert. Ze kijkt vluchtig opzij. De grijze lucht houdt niet op bij de vrouw. De grijze lucht gaat in en uit haar lichaam. Dwars door haar heen.

54

Vier dagen en vier nachten is mijn lichaam onaangeroerd. Mijn vagina is stil. Ze neemt haar oorspronkelijke plaats in. Ze neemt haar oorspronkelijke vorm aan. Ik onderscheid haar niet meer binnen mijn lichaam. In mijn tere mondbinnenste is M vaag aanwezig.

Vier dagen en vier nachten bel ik hem niet en schrijf ik hem niet. Ik laat achterwege om zijn nummer te draaien en mijn stem in zijn oor te doen klinken. Vier dagen en vier nachten houd ik me in mezelf. Ik dring me niet op aan zijn oren, noch dring ik mijn schrijfsels aan zijn ogen op. Ik laat het achterwege en toch ga ik niet dood. Integendeel.

Ik bevind mij niet meer ergens half om mij heen, ergens in zijn richting.

Ik laat mijn woorden-los-van-mijn-lichaam achterwege.

Het is de ochtend dat ik wakker word en de wind in de daklijsten huult en de wolken voortblaast en de bladeren van de bomen wil rukken. Razend blijven ze zitten. Ik trek mijn spijkerbroek aan. Ik pak mijn lange mohairtrui en ik pak sokken. Hoelang lig ik nu al elke morgen op de stretcher?

55

Het kind kamt de haren. Ze houdt de kam onder de kraan. Ze kijkt in de spiegel. De scheiding komt precies in het midden. De tanden van de kam staan naar weerszijden. De haren plakken tegen het hoofd.

Buiten de deur stormt het. De wind heeft tijd van de hoeve tot de school. Om streepjes haar van hun plaats te blazen. Ze waaien stijfjes heen en weer. Dan waaien ze dwars over het hoofd van het kind.

Daar groeit de vrouw uit het huis. Ze heeft zich warm ingepakt.

Bij het schoolplein stapt het kind van de fiets. Geen van de kinderen kamt de haren op school. Al zitten ze nog zo in de war. De tanden van de kam vallen te ontwaren. Iedereen ziet dat ze thuis zijn gekamd. Dat is genoeg.

56

De bladeren hangen stil. P rijdt naar zijn werk. Geen blad beweegt tegen de lucht.

Gisteravond komt hij vroeg. Hij rijdt met mij naar het bos juist over de grens. Ik loop met hem onder de bomen. Het pad ligt vol afgerukte takjes. Het pad is omrand met in-groene struiken. Met bladeren die nog nat zijn van de regen. Het pad heeft ronde spiegels van plassen. Hij ziet de zon op de sparren in de plas. 'Kijk.'

Ik kijk wat hij ziet. Gespiegelde gouden toppen van sparren tussen helgroene loofbomen

We lopen verder. Ik hang aan zijn arm, ik pak hem bij de hand. Hij pakt niet steviger, hij pakt niet anders. Hij laat mijn hand precies waar ik hem terecht laat komen. Van hem hoeft dat niet: hand in hand. Maar ik mag mijn hand daar wel laten. Het is zo'n dag waarop de zon verschijnt en weer verdwijnt. Het bos is boven ons. Het bos is om ons heen. 'Zo'n groot bos hebben wij niet,' zeg ik.

Vanmorgen is de wind afwezig. Hij rijdt naar zijn werk. Ik lig op de stretcher.

'Het is warmer dan je binnen zou denken,' zeg ik als we het huis uit stappen.

'Wat denk je dan?' vraagt hij.

'Ik denk dat het herfstig weer is,' zeg ik. 'Maar nee, de trui kan uit.' Ik gooi de trui de gang in en loop in T-shirt naar de stretcher. Om hem heen is de auto. Hij brengt die in beweging en draait de weg op. Hij zwaait één keer. Waar hij mij nog steeds kan zien zwaait hij niet meer.

'Als ik hier een weeklang in het bos ben met jou,' zegt hij gisteravond en ik denk dat hij zal zeggen dat hij dan heel dichtbij is of dat we slaande ruzie krijgen of misschien denkt hij dat hij me dan eindelijk gebroken heeft... 'dan zou ik heel dichtbij jou blijven, doodsbang dat je weg zou zijn. Als je achter een boom ging, zou ik al bang zijn dat je zou verdwijnen.' Om ons heen zijn natte beukenstammen die uiteendwarrelen tot een dak van groene bladeren. Losjes is mijn hand tegen drie vingers van hem en we lopen. Roestrode zwijnen vluchten voor ons weg: borstelige lijven op dunne pootjes. Dwars door de beuken is de zon van wit blik. Bewegend.

In bed verlangt hij mij niet. Ik lig achter hem en ik streek zijn been en ik streek zijn geslacht en ik stop tenslotte met zijn geslacht te strelen, ik laat het daar. Hij beweegt niet.

De slaapkamer is stil van woorden tot de mijne klinken: 'Je hebt geen zin meer uit jezelf. Vroeger wel. Dan heb je een erectie voor we beginnen. Nu niet. Maanden niet. Ik streek en ik streek en ik

weet niet meer waarom ik het doe: voor jouw genoeg? Voor mezelf opdat we vrijen? Zo hoeft het niet. Ik streek jou omdat ik denk dat je wel wilt vrijen maar eerst gestreeld wilt worden.' 'Zo is het. Ik ben niet gemotiveerd uit mijzelf. Ik zie jouw pogen. Ik voel nog meer dat ik niets wil. Alleen maar bij jou zijn.'

'Waarom zeg je dat dan niet?'

'Wát zeggen? Wat weet ik ervan? Ik kan iets proberen te zeggen en er naast zitten. Ik kan net zo goed niets zeggen. Uit mij komt niets.'

Ruimte doordringt mij. Het is niet vanwege mij, dat slapende geslacht. Ik lig tegen zijn rug en ik lig tegen zijn been en ik trek het kussen onder mijn hoofd en in de slaapkamer is het stil. Zijn lichaam is warmer dan dat van mij, altijd net iets warmer en ik pas tegen zijn lichaam en als hij niet warm was dan was hij dood en nu hij warm is, lig ik tegen een levend mens en als ik hier alleen lag dan lag ik niet tegen iets warmes en nu ik tegen iets warmes lig, lig ik niet alleen.

De stretcher draagt mij en het is zó bladstil dat de lucht tegen mij als een wand is. De lucht draagt de wijde wereld met zich mee en komt mij hier tegen. Dit lichaam hier op de stretcher is van mij alleen. Dit lichaam hier op de stretcher valt samen met mijzelf. Het loopt straks naar binnen en het vertaalt. Het vertalen doe ik alleen. Los van P. Los van M ook. Ik lig op de stretcher. Hoe ruim is de lucht en hoe leeg is de dag die zich vóór mij uitstrekt. Hoe vanzelf bloeit de stokroos omhoog en hoe vanzelf staat de kaardebol in te drogen, zweem van paars wordt stekelig bruin.

Hoeveel te groot is verstand als de mens van zich weg kan denken. Wanneer blijf ik hier binnen mijn lichaam, hier op de stretcher? Alleen en wel? Dit is de hele wereld. En niet dat gedenk van mij aan hen beiden terwijl ze in hun eigen lichaam zijn en niet hier.

M ontmaskert mijn illusoire telefoontjes en briefwoorden.

P wil niemand voor mij zijn. Hij wil bij mij zijn. Anders niets.

57

'Vest aan,' zegt moeder bij het venster en behalve dat het kind de lippen tot het woord ziet bewegen, hoort ze de klanken door de smalle hor. Als het grint knerpt staan de ruiten leeg van moeder.

'Droog met wolkenvelden,' klinkt het uit de radio en het kind vóelt de lucht in de keuken opklaren. Vader zegt dat de knollen hoognodig gezaaid moeten worden. Vóór het melken in de allervroegste morgen ploegt hij al door het land en nu de radio zegt dat de wolken de regen in zich zullen houden, wordt hij toeschietelijk en vertelt:

'Eerst is er een rode streep in het oosten en dan ga ik de andere kant op met de ploeg en achter mijn rug kruipt de zon omhoog maar ik zie er niks van tot ik weer draai. Ik loop er naar toe en ik zie zacht rood en ik keer de ploeg en nog verder breidt het zich uit achter mijn rug tot ik me omdraai en het zie: meer rode wolken. Niet dat de zon onmiddellijk komt, dat duurt nog twintig

voren. Niet dat ik de zon dan zie, maar wel de plek waar hij staat, het klopt wat ze zeggen over de morgenstond.'

Zo'n lang verhaal heeft het kind nog nooit uit zijn mond gehoord en zo'n zachte lucht in de keuken heeft ze nog nooit meegemaakt. Niet dat ze iets verpest door nu over zijn arm te gaan hangen terwijl hij voorleest: 'Vierde visioen van Amos: een korf met ooft.'

De wolken hangen als eilanden in blauw behalve als het kind onder de bomen fietst met hun dichte kruinen.

Ter hoogte van de bungalow doorkruist ze autosporen. Wat een vrouw. Ze begint haar dag met liggen, dat doet niemand hier. Zij doet het toch. Ze ligt gewoon. Het lichaam straalt naar alle zijden en het kind ziet het ogenschijnlijke punt waaruit de stralen komen.

58

Blauwste hemel en roodste tint aan witte wolkjes. Ik lig de dag te beginnen.

Gisteravond lege avond als kalme zee. Ik bel M niet. Ik heb de neiging om hem te bellen. Zeggen: 'Mijn stem wil in jouw oren zijn.' Ik bel hem niet.

Deze herfstochtend is volmaakt. De nazomerochtend. Lucht tintelt tegen mijn gezicht en tegen mijn handen. De hemel is blauw. Zon. Ik herleid zon uit blinkende vleugelonderkanten van twee duiven. Ik denk de stralen terug. Eén ding weet ik niet: of de zon nog onder de horizon is of er boven. Ik zou op kunnen staan en opzij van de bungalow gaan kijken. Ik blijf liggen. Ik doe geen moeite om er achter te komen. Ik zie wat ik zie: blauwe hemel, witte veegjes van wolken, bladstille boomtoppen en kraaien die kwetterend richting zon gaan. Hun zwarte kopjes doorzichtig verlicht.

59

De zon schijnt op het hout van de kinderstoel. De zon schijnt op de kokosmat. Als de zon de mat bereikt, dan is het geen zomer. In de zomer blijft de zon buiten het raam.

Aan de vader vragen doet het kind zoiets niet. Ze houdt het bij zich. Deze notie van een zon die 's zomers niet binnen schijnt en 's winters dwars door de keuken heen.

Vanmorgen tijdens het eten lost ze het op: het komt door de bomen. 's Zomers houden die de zon tegen, 's winters gaan de stralen dwars door kale takken.

Nee. Verworpen. Wel aardig van God dat hij 's winters de zon meer doorgang geeft, maar dit kan niet de reden zijn van deze lichtbundel in de keuken. Die perenbomen staan te ver weg. Ze staan in het weiland dat pas voorbij de voortuin begint.

Het kind kijkt naar de lichte plek op de matten en redeneert de stralen terug. Ze gaat ervan uit dat de stralen precies recht zijn en komt hierop uit: de zon staat lager dan in de zomer.

Op de fiets vervaagt dit besef. Het ligt toch echt aan de bomen. Ze nemen de complete zon weg en laten de zon dan weer zo helemaal op haar vallen, dat ze geen idee heeft van hoger of lager aan de hemel. Er is één en al hemel en er is geen keuken met ramen en kokosmatten waaraan ze de lichtbundel kan meten.

Tussen vaders en moeders is een verschil: aan vader zou ze het vragen al vraagt ze het niet aan de hare. Aan moeders zou ze het niet vragen, voor moeder komt en gaat de zon en die is er of die is er niet.

En tóch heeft het iets met een huis te maken, kijk maar bij de vrouw. Haar ligstoel staat onderdak en de zon komt tot het gezicht van de vrouw. En dit gezicht ligt helemaal bij de deur en de deur zit niet gewoon in de muur, nee, die zit diep in het huis, hoe moet het kind dat nu zeggen. De voeten van de vrouw zijn bruin zoals die van het kind en de zon valt pal op de hele onderkanten.

60

Ik kijk naar buiten. Waar zou ik anders naar kijken? P hier naast mij ruikt nog naar slaap. De bedomptheid van de nacht ontsnapt zijn mond bij elke uitademing. Er komt geen fatsoenlijk woord uit. Ik drink de koffie lusteloos, ik ga tegen hem aan liggen, ik omarm zijn hoofd werktuigelijk, wat doen we hier samen op deze klamme morgen? Waarom pak ik gewoon geen boek? Waarom houd ik me met hem bezig, waarom wacht ik op een gebaar van hem?

Denk eens niet aan hem gedurende tien inademingen, leg ik mezelf op. Ik houd mijn adem in, hij mag niet merken dat iets mij zozeer bezighoudt. Ik haal de tien.

Droge bladeren kraken over de stoeptegels. Hij toetert. Ik zwaai werktuigelijk. Ik doe m'n ogen niet eens open. Wat aan de bomen zit ritselt in de wind. Zozeer ingedroogd van de zon de laatste dagen?

61

Moeder komt de slaapkamer binnen. Ze pakt de doos weer uit. Mijn zomerrok komt uit de doos. Mijn rode bloes komt uit de doos. 'Warm buiten,' zegt moeder. 'Doe deze week maar aan.'

Onder de populieren liggen gele blaadjes. Het heeft gele blaadjes gesneeuwd. Het bloesje van het kind ruikt naar zeep. Het bloesje komt uit de zomerdoos. De doos met zomerkleren komt niet van de zolder. Zover is moeder nog niet gekomen. De doos staat in de hoek van de slaapkamer. Onderin ligt het stukje zeep nu werkeloos. Het is de tweede keer dit jaar dat het kind weer in zomerkleren gaat. Hoe los een bloesje ook zit, het lijfje daaronder heeft het niet koud.

De vrouw uit het huis draagt haar korte broek. Het kolkt om haar ligstoel. 'Verwilderd,' komt bij het kind op. Al zou ze niet weten hoe ze bij dit woord komt.

Ik word wakker in de nacht. Droge mond, schrijnende keel. Het is nacht en ik draai me om en ik slaap weer in. Ik word wakker met nog drogere mond en nog erger schrijnende keel. Water lijkt me niet iets om voor op te staan, een sinaasappel wel. Het sap. De frisse smaak. De geur. Ik ga uit bed en ik loop naar de keuken en ik pak een sinaasappel. Boven de gootsteen ontpel ik de vrucht en ik trek hem doormidden. Ik spoel mijn handen af en neem de helften mee in bed. Ik schrok stukken sinaasappel naar binnen en mijn mondbinnenkanten worden overvloedig door het sap aangeraakt.

In de morgen ben ik wakker en ik trek de gordijnen open. De maan is een rode bal die in de boom gaat slapen en ik open de ramen. Het is nog steeds zomer buiten, al is de lucht vermengd met een prikkel herfst. In de keuken komt de koffie met kokend water in aanraking en geeft onmiddellijk geuren vrij, het hangt in het vertrek. De sinaasappel is uitgewerkt en de koffie is nog niet naar binnen. Mijn keel schrijnt. M is een hele dag weg en een hele nacht.

Dwars door de boomdos valt de maan te volgen. Gisteren is het de eerste dag dat M weg is en of ik nu loop of zit, zijn geslacht is nog als in mij. Vanmorgen begint de tweede dag en ik lig op de stretcher en in mijn vagina is hij niet meer als aanwezig. Ze staat niet meer naar hem, stilletjes ongemerkt heeft ze zich ineengevouwen. Hij is er uit verdwenen. Waar hij nog aanwezig is? Zijn koffiekopje is uitgewassen, zijn eierlepeltje schoongeborsteld, maar in het kussen hervind ik hem vannacht en in mijn haren en in het dekbed en in de handdoek die ik daar laat hangen. En in het geschrijn van de keel. Mijn adem piept en mijn keel schrijnt. Zozeer geluid vrij baan gegeven.

Het eerst verdwijnt hij uit mijn vagina en uit het koffiekopje en van het eierlepeltje maar in het kussen hangt hij nog en mijn haren zijn nog van hem doortrokken en in de badkamer is nog zijn handdoek. Hij is nog in mijn keel.

De maan verschuift van plaats terwijl ik hier op de stretcher lig; ik open mijn ogen en de maan is door de boomkruinen gezakt. Dinsdagmorgen eind augustus tintelt de lucht dwars doorheen de mouwen van mijn vest en ergens in de bomen kwetteren kraaien. Wie zal zeggen waar hij is, hij meldt mij niets en ik informeer evenmin. Zijn terugkeer vloeit voort uit zijn vorige aanwezigheid, een nacht en een dag geleden. Mijn keel herinnert. Hoe weet ik zo zeker dat hij terugkomt? Hoe moet ik dat zeggen. Het hangt in mijn huis gisteren, hoe moet ik het zeggen. Het is de enorme ruimte van mijn huis waarin ik mij beweeg en waarin ik aan mijn bureau zit; het hangt helder en stil en warm in mijn huis en het spreekt meer vanzelf dan wanneer hij zou hebben gezegd: 'Ik kom terug.'

Het is wat mijn lichaam aan het zijne doet waarom hij terugkeert. Hij knoopt mijn bloes open en hij trekt mijn hemd over het hoofd en hij ritst mijn broek los en ik trek zijn T-shirt over zijn hoofd en ik maak zijn riem los en ik peuter aan zijn knoop en ik rits zijn broek open en ik doe de lamp uit zodat er één kaars rest en ik zoen al wat bloot komt en hij drinkt als van mijn borsten en ik neem uit zijn mond en ik zit rechter op en ik buig mij over hem en het is een opeengevolg van wat ik niet meer weet.

Het maakt mij doof en blind als zijn geslacht mijn diepste keel raakt en ik geloof dat er niet alleen vocht uit mijn vagina stroomt maar ook urine, iets ontspringt, ik ben zo open als een delta. Een dag geleden en een nacht.

Hij doet een condoom om en hij komt in mij. Pas in de diepte is pijn. Hij wacht. Uit mijn keel gromt het en uit mijn keel klinkt geluid, het vergezelt mijn uitademing en het vergezelt hem daar in mij.

Ik voel hem tegen mijn diepste. Hij is op handen en knieën boven mij en ik voel hoe zijn lichaam trilt. Doodse stilte. Ik houd mijn adem in. Ik beweeg niet.

'Ik span mijn hele lichaam.'

'Ik bewaar doodstil.'

'Ik laat het mij doorwervelen.'

'Ik wek opnieuw tot leven.'

Hij wekt ons opnieuw tot leven. Mijn keel vergezelt hem monotoon. Een dag en een nacht geleden.

63

Schoolfeestgeld is niet iets om aan vader te zeggen. Het kind zegt het aan moeder en ze is er niet bij als deze het aan vader vertelt. Het juiste ogenblik dat moeder afwacht is in afwezigheid van het kind, maar hoe dan ook: de gulden ligt naast het bordje vanmorgen en het kind stopt deze in de zak van haar rok. Op het verlanglijstje staat als eerste een mondharmonica en dat zal ook vader plezieren. Hij speelt graag op een gloednieuw zuiver gestemd instrument. Na het 'Amen' gaat vader de deur uit en kruipt het kind met stoffer en blik langs de vloerranden. Ze veegt het stof op. Moeder zegt: 'Knoop je vestje maar goed dicht zo meteen.'

De voeten van het kind worden zijknat van het zwaar bedauwde gras waar ze expres in loopt. Ze kan toch op het paadje blijven naar het timmerhok! Aan natte zolen kleven krullen hout en spikkels zaagsel, maar die spoelt het kind er onderweg weer af. Ze steekt haar voeten naar weerszijden terwijl ze fietst. Binnen het dichte vest huivert ze. Uit de aarde komen boomstammen en rondom op de grond liggen bruine bladeren. De rij populieren is bezet met hakketakkende kraaien. Het weiland is één en al gebogen grijs gras en de zon kan recht in het gezicht gekeken worden. Het is een gouden gulden.

De vrouw ligt buiten haar huis in twinset en broek met bandjes onder haar blote voeten. Ze draagt bruin en zwart maar ze doet het kind denken aan een rijpe framboos. Dat het grijzige waas aan de buitenkant van zo'n vrucht het innigste rood verstopt weet iedereen.

64

Het kan avond zijn en het kan zacht zijn. Het kan nog zo zacht zijn, dat mijn kaki broek volstaat en een katoenen blouse met korte mouw. Het kan avond zijn en we laten alles op tafel staan, want als we nog willen wandelen, dan nú. Immers, het loopt tegen september en hoe vroeg wordt het al donker. 'Kom.'

Ik gris m'n vest nog uit de kast en ik doe m'n sandalen aan, P pakt zijn jas van de kapstok en we stappen het huis uit. Er is geen stoffig zandpad meer zoals midden in de zomer. De koelte van de nachten temt het zand. Het is gemakkelijk begaanbaar onder onze voeten.

Boerenwormkruiden bloeien nog op stelen. Verfrommelde blaadjes. Bruingele bloemen. Verdroogde bramen. Zacht gebrom van een melkmachine in het weiland, koeien staan geduldig aangelijnd, de boer verwisselt het apparaat. 'Moi.'

'Moi.'

Mijn hart voorziet ineens gerust de winter. Bij zijn binnenkomst zullen de gordijnen gesloten zijn. We zullen eten bij lamplicht en we zullen op de bank zitten en hij zal mij voorlezen en ik hem. Laat het zo zijn. Deze avond zegt niet duidelijker dan met zoveel zachtheid dat de winter komt en het is mij goed. Ik neem het heft in handen, ik ga voorop, terwijl hij altijd vooropgaat. Onder onze voeten knerpen steentjes. Ik bepaal de weg tot we bij 'Boschlust' zijn. 'Nu bepaal jij verder,' zeg ik.

'Goed,' zegt hij en hij denkt de rest van de ronde uit in zijn hoofd. Er zijn pony's met veulens in ontgonnen weilanden en er graast jongvee. Waar het pad breed genoeg is loopt hij aan de kant, waarmee hij mij uitnodigt en ik loop iets harder tot ik naast hem ben en ik leg mijn hand in de zijne. We komen waar hij wil: op de heide. In onze afwezigheid is de vlakke rustig doorgegaan en staat nu in volle diepe helder paarse bloei. Zijn lange gestalte gaat voor mij uit. Inktgrijs overhemd en lichte linnen broek en bestofte schoenen.

'Hei doet mij denken aan mijn vader,' zeg ik in bed. 'Het is september en morgen hebben we schoolfeest en vader gaat met paard en wagen naar de Kappenbulten en op de wagen legt hij een jute zak klaar en in de Kappenbulten pompt hij water voor het jongvee en dan plukt hij hei en stopt die in de zak. Thuis versiert hij mijn fiets ermee.'

'Ik denk vanavond aan de invallende winter,' vervolg ik.

'Ook zie ik jou aan het begin van onze wandeling. Denk je dat ik de weg weet als ik vooropga?'

'Geen idee,' zegt hij. 'Ik wijs anders altijd de weg.'

'Ik vind het interessant in het een keer anders te doen. Ik voor. En daarna achter jou.'

Ik keer me naar hem. Ik weet geen woord meer te zeggen. Ik weet genoeg te vragen over gisteren, over vandaag, maar ik voel de krachteloosheid daarvan, de stilte-wegnemende werking daarvan.

Ik laat achterwege.

Hij komt niet in actie om te vrijen. Het midden van het bed is tussen ons in. Dun draadje van mijn arm mondt uit in hand, die tegen zijn hoofd ligt

Het kan nacht zijn en er kan geen ster te zien zijn achter het wijdopen raam. Alle mist van de wereld is opgestegen en hangt daar voor de sterren. Ondoordringbaar dicht. Niets daaronder beweegt. Luchtledige atmosfeer. Gewichteloos.

Het kan in de morgen nog steeds zo zijn. Hij vertrekt en ik ben geluidloos en ik ben in het huis en als ik de deur uitstap ben ik ondeelbaar van de lucht. Ik ben tot zwaarte bijeengehouden deeltjes lucht waarvan ik me verder niet onderscheid.

Ik lig op de stretcher en wat ben ik toch kleintjes en hoezeer stukt me de adem in de keel. Geen wonder. Wie ademt dan ook zo minimaal in. Wie maakt dan ook zo weinig ruimte in haar buik? Ik laat haar los. Ze komt omhoog. Ik adem diepe teugen.

Uit P en uit M ben ik geboren tot afzonderlijke vrouw.

Hier ligt ze. Ze moet niet vergeten diep adem te halen.

65

Haar moeder strijkt de jurk. De stof is van gele katoen. Haar moeder strijkt de strik. De zondagse strik is wit. De fiets staat niet in de schuur. De fiets staat tegen het huis en heeft daar de hele nacht gestaan, het zadel is bedauwd, het kind veegt de druppeltjes weg met haar onderarm. Ze stapt op de fiets. De heide in de spaken maakt een bezemig geluid in draaiende wielen. Weerbarstige plant steekt hier en daar uit en raakt de voorvork en raakt de binnenkant van het spatbord. Het vertraagt de gang enigszins. Dat is ook het enige. De trappers kunnen rond en de voeten van het kind kunnen op de trappers. De hei is dicht om het frame gebonden.

In de morgen voor het eten plukt vader nog goudbloemen en asters en steekt die tussen het paars. Het kind wast zich in het washok en ziet vader bezig.

Het is een geritsel van hei dat daar over de zandweg gaat. Het is hei in de vorm van een fiets. Een lichtgeel kind zit op de fiets en haar zondagse schoenen zijn smetteloos wit. Moeder haalt dit wit met een lap uit een potje en smeert het op de schoenen van het kind.

De versierde fiets draagt het zondagse kind naar school. Vandaag is het schoolfeest.

Het kind stuurt over de autosporen en kijkt. Met schouders en armen en ribben en al haalt de vrouw adem. Het kind ziet vanaf de weg de buik omhoog gaan. Er is geen panisch naar binnenhalen van adem. Het is een ritmisch naar binnen halen. Het ritme komt uit de vrouw zelf voort.

Deel vier

Echo's

(het verhaal is al uit. Maar dit dan? Dit hoort er nog bij. Mag het nog?)

1

Ik vraag: 'Wat gebeurt er dan in jou?'

M zegt: 'Ik beweeg en ik ga tot het uiterste en als het zaad bijna uit mij gaat, houd ik stil en ik trek mijn hele lichaam samen en het zaad gaat niet uit mij. Het is op het punt uit mij te gaan, het is daar in het uiteinde, ik houd het binnen, ik doe het terugkeren, ik verslap een beetje, soms helemaal. Niets ben ik kwijt, niets is afgelopen, ik begin opnieuw of ik ga verder, het is maar hoe je het noemt.'

Ik weet het. Ik van mijn kant ken dat moment dat hij op het uiterste afstevent en net daarvoor stopt. Hij is daar tegen mijn diepste en blijft daar. Alle geluid stopt. Bevroren moment. Doodse stilte. Ik maak niet de kleinste beweging. Ik houd mijn adem in. De hele slaapkamer houdt haar adem in. Ik houd van deze ontmoeting in het duister van ons beiden, met stomheid geslagenen.

En als hij opnieuw begint vanaf niets, vanaf totaal slap, als hij opnieuw begint dan adem ik met hem mee en dan vergezelt mijn geluid hem. Het is gericht op: nog een keer. Ik kan me al te goed voorstellen welke kracht hem doorstroomt als zijn verslapte geslacht weer stevig wordt. Van niets tot iets. Van levenloos tot levend. Van slap diertje tot iets samengebalds. Ik kan me al te goed voorstellen hoe dit voor hem is en ik adem mee en ...

Of wil ik hem daar opnieuw?

2

Hij zegt: 'Voorwaar het wordt winter en Ik hou u zeven tekens uit in de hemel en Ik schenk u een onbewolkte hemel opdat gij zult zien. Gij zult in de vroege morgen naar de hemel opkijken en boven de bomen Mijn tekens uitgehouwen zien staan: zeven gaten in de hemel waardoor Ik licht zal doen vallen. En ziet, het licht linksboven zal Ik rood maken ten teken en alle lichten zal Ik doen bewegen. Ik zal het licht in de zeven gaten doen stralen en doen afnemen aan uw oog.

Ik plant dit Orionsteken in vroegere tijden in uw hart opdat gij nu zult zien. Ik doe u geboren worden op een straatlantaarnloze plek, in een hoeve ver van het dorp. Ik geef u een leraar sterrenkunde en het is december en hij zegt: "Deze week moet iedereen Orion opzoeken, ze staat in het Zuiden. De rode ster linksboven heet Betelgeuze." Ik doe u de hemel afspeuren vóór de ouderlijke hoeve en Ik doe u hen vinden: Orion met deze zeer oude Betelgeuze.'

In augustus maak Ik uw ochtenden vroeger donker opdat gij zult zien. Ik doe u ontwaken en ik doe Orion aan u verschijnen ten teken dat de winter komt. Ik laat het beeld van de sterren overdag de hemel doorlopen en zij zal staan in de dag en gij zult haar niet zien vanwege het licht van de dag en de volgende nachten verschijnt zij steeds eerder en tenslotte staat ze daar al in de avond en zij doorloopt de nacht en zij beschijnt u vanaf de hemel. Steeds vroeger stuur Ik haar over de horizon en ziet, het is een decemberavond en de bomen zijn kaal en gij zult de hemel afspeuren en Mijn Orionsteken daar zien en het zal een vreugde zijn voor uw hart. Ik laat het langs de hemel bewegen en zij beweegt als een boog door de tijd en gij zult zien. Ik geef u Orion opdat gij geen winter zult vrezen. Ik geef u gezelschap en de gordijnen blijven open en gij zult zien. Ik geef u nachten zonder gezelschap met dichte gordijnen en Ik geef u bewolkte hemelen en Orion zal in uw hart zijn en gij zult haar achter de wolken weten. Vrees geen winter, want zie, Ik geef u dit teken,' zo spreekt de Heere Heere.

3

Kom. Kom maar mee over de grond van het bos waar het nooit wordt aangeharkt noch omgeploegd, noch worden de gevallen bladeren en takjes door mensenhanden gerangschikt. Kom maar mee. Zand. Zandhardheid en gekraskras van takjes en dorre blaadjes. Kom. Kom, we passen in de lengte tussen stammen van beuken, die daar staan als mensenlijven. Glad gespierd. Lange soepele bundels. Kom. Kom onder de kruinen door. Je merkt: de kracht is uit de bomen. Ze staan zo stil. Ze staan zo voldragen. Ze staan zo groen nog, maar zo bereid dit los te laten. Kom over de glooiende bosgrond. Kom.

Ik plant mijzelf onder P's schouder en binnen zijn arm en tegen zijn zij. Ik omvat zijn middel met mijn arm en wij gaan over het pad en het pad glooit met de grond van het bos. Uit zichzelf omvat hij mijn schouder. Het is een geslenter en niemand is in het bos want het is etenstijd. Er zijn

groengestekelde tamme kastanjes op de grond. Enkelen. Voortijdig gevallen. Onvoldragen. Vóóraankondiging van allen die de boom nog draagt en nog doet rijpen en die zullen vallen. De zon staat al laag en de zon is al aanzienbaar wit.

'Het lijkt wel of het ineens winter wordt,' zeg ik. 'De zon is zo anders. Gisteravond zit ik nog te werken en ik doe het licht aan en ik geeuw en ik ga naar bed en daar aangekomen is het pas negen uur op de wekker.'

'Je hebt gelijk,' zegt hij. 'Ik ben thuis en ik kook voor mijn gezin en ik was af en het licht moet al aan boven het aanrecht en het is pas acht uur.'

We passen gemakkelijk tussen de bosgrond en de groene kruinen. We groeien in de lengte, zoals beukenstammen.

4

Niet dat M belt: 'Ik kom,' en dat hij komt en dat ik schrijf in vroege morgen, maar érgens moet ik toch melden dat dit verhaal eindigt.

Eind. Einde verhaal.

Dus als ik hem de volgende keer zie of P, dan vermeld ik dat niet? Evenmin wanneer het weer omslaat naar herfst? Ik laat alles voor wat het is?

Ja.

Maar 's morgens dan; waar moet ik naar terugkeren als ik niet meer schrijf? Hoe de tijd doorkomen zonder dit teruggaan?

Geen idee. Einde verhaal. Punt. Uit.

5

Ik kan niet laten om te vermelden, dat er een scherm tussen ons weg is. Meer dan twintig jaar kennen we elkaar en lichtheid maakt zich van ons meester, de geest is weer eens in ons gevaren. P vraagt: 'Ga je mee naar bed?'

Eerst neemt hij een douche en dan neem ik een douche en het bed ligt wit temidden van twee zonnen: de echte zon schijnt over de vitrage en de weerkaatste zon staat in het wijdopen raam. Ik kan niet laten om te zeggen hoezeer uit zichzelf hij samengebald is. Hij komt in mij en achter mijn gesloten ogen ontspringen tranen en mijn oor stopt hij met zijn tong dicht en bijtend streelt hij mijn keel en schuw ontmoeten onze lippen elkaar.

Ik zou niets meer zeggen, maar ik zeg toch hoe ik achter dichte ogen huil en hoe hij dit opvangt en vlak boven mijn gezicht is en wacht op open ogen.

Ik laat ons daar. We liggen op onze rug in felle zon. Het is oktober. Het is in de namiddag. Het licht is uitzonderlijk.

6

dus
eh
ook niet zeggen
hoe hij
eh

ik zou het zo kunnen omschrijven: M moet me overal vandaan halen, ik ben er niet helemaal bij, ik klets uit mijn nek, ik haal de woorden ergens uit de kamer en

kan ik zeggen
maar

nee, ik zeg niks maar zo is het: wat een druktemaakster ben ik, wat een geredder-ster en dat net nu hij er is.

In het gebied van zonder woorden kom ik pas als ik lig op mijn buik en hij pakt stukje rug voor stukje tussen zijn vingers en kneedt en masseert en

hoeft niet?
nee?

ook niet hoe tenslotte een getik van zijn vingers mijn billen doet huiveren alhoewel ik dan nog zo koel ben van binnen - ik weet niet waar ik overal ben vanavond, ik weet niet waarom ik niet waarom ik nog zo koel ben van binnen waarom hij niet vanzelf ge-vloei in mij oproept

nee?
laten?

nog even dan dat we rechtop zitten, ik zit en hij zit, ontgooide ik, steeds steeds weet ik dat hij me niet minacht of zo, dat de afstand om mijzelf heen zijn lichaam

ik begin maar met kussen
begin maar met kussen
vijf lichtjes op het nachtkastje, zitten, tegenover

begin maar met kussen, vocht valt genoeg aan te voeren, onuitputtelijke mond, ik begin maar met
zijn lichaam te kussen daar waar mijn mond is, tegen zijn schouder, hij fris gedoucht, ik fris
begin maar ergens, geeft niet waar, ergens beginnen
vanavond vloeit eruit voort dat

nee?

ja?

het kan alles worden, ik begin bij zijn schouder en ik kus zijn buik en ik zoek met mijn hoofd
daar in zijn midden te komen, hij zoekt met zijn hoofd in mijn midden te komen, ik rust niet
meer, ik stop niet meer, ik stok niet meer, ik doe aan hem terwijl hij aan mij doet, ik hoef geen
hoofd neer te leggen, ik hoef niet te ondergaan, ik doe aan hem, fris stevig geslacht, ik stop niet
vanwege wat hij aan mij doet, hoe hij het binnenste van mijn vagina in één richting zoent, hoe het
hele binnenwandweefsel zich richt, loskomt en loskomt, ik sta niet stil,

ik sta stil als hij diep in mijn keel is, zijn geslacht sluit mijn keel af, mijn lichaam komt samen in
het punt waar zijn geslacht het diepste in mijn mond raakt, ik moet lucht halen, dat is de enige
reden om mij terug te trekken, voor een moment

ogen ver weg, gloeiend gezicht, radiërend toegankelijk,
daaruit vandaan, uit ver heen vandaan,

laten?

daar laten?

nu leeg laten van vannacht?

sssst?

ook niet zeggen hoe hartbrekend lief en wachtend en doortastend zijn geslacht zich een weg baant
door wat daar

klaarblijkelijk, feitelijk, geslotenheid van overgangsvrouw
laag na laag versoepelt

daar laten?

hoe stil het is als hij

diepst

laat daar?

sssst

'Ik durf..'

sssst

'Ik durf zoveel bij jou.'
'Dat is van twee,' zegt hij.

sssst
sssssst

Deel vijf

Oktober tuin

(Het verhaal is toch allang uit? Ja, het verhaal is uit. Laatste woorden, laatste flarden en tenslotte niets meer. Witte bladzij. Witte bladzij en ineens hier toch weer...

Sorry, maar ik zie hen ook pas net. Ik ben in de veronderstelling dat ze niet meer bestaan, zo dwaalt mijn blik door de tuin en verdomd, ik geloof mijn eigen ogen niet, maar ze staan er toch echt....)

Herfsttuin, badend in zon. Heloranje goudbloemen, vertraagde laatsten. Fluweelachtige kelken van oost-indische kers, vertraagde laatsten. Teunisbloemen aan uiterste stelen, kaardenbollen als skeletten, verdwaalde stokroos aan zijtak, witte vlinder nog. Witte vlinder die blauwe winde binnen fladdert. Massa blauwe windes in mijn tuin, nou ja, blauw? Blauwpaars. Vouwen dieppaars. Lichte pasteldiepte om vlinders te lokken..... Maar wat dwaal ik af. Waar het om gaat is om hen daar, de guldenroedes. Aarzelend hier en aarzelend daar. Ze vallen niet op. Ze staan er zo schuw. Ze dragen goudgele bloemen, ze dragen pril groene bloemen, ze dragen nog geen pril groene bloemen, ze zijn alleen nog maar stengel, pas opgeschoten. Of die het nog halen? Ongetwijfeld. Aardsterke oerwilde guldenroedestengels brengen zichzelf nog wel tot bloei. Voor de winter invalt? Ongetwijfeld, voor de winter invalt. Kijk. Kijk door mijn tuin en zie hen daar staan. Aarzelend aanwezig. Zij delen mij een wortelstelsel mee dat weer onder mijn tuin tentakelt, zich naar alle kanten vertakt en stengels omhoog stuurt. Eerlijk gezegd ben ik blij hen aan te treffen. Eerlijk gezegd miste ik hun brede bossen. Eerlijk gezegd miste ik hun massa bloemen-van-niks, dankbare bloeiers, goudgele vlekken tot altijd zo diep in de herfst. Dus ze hoeven niet bang te zijn, die guldenroedes. Ze hoeven niet voor hun leven te vrezen, ze hoeven daar niet zo schichtig te staan. Ze overrompelen me, ik geef me gewonnen.